

Afstemning

Lovforslaget

vedtoges med 80 stemmer mod 18; 59 stemte hverken for eller imod.

Anden næstformand (Ebba Strange):

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Jeg vil gerne meddele tinget, at der er to sager tilbage på dagsordenen, og at vi forsøger at gennemføre hele dagsordenen uden at holde pause, efter at vi har fået adskillige henvendelser herom.

Den næste sag på dagsordenen var:

29) Valg af 6 statsrevisorer og 6 stedfortrædere for tiden 1. oktober 1982 til 30. september 1986.

(Jfr. tidenden sp. 6593).

Anden næstformand (Ebba Strange):

Til dette valg er anmeldt følgende valggrupper:

en gruppe på 67 medlemmer: det konservative folkeparti, venstre, fremskridtspartiet og kristeligt folkeparti;

en gruppe på 60 medlemmer: socialdemokratiet;

en gruppe på 27 medlemmer: socialistisk folkeparti, venstresocialisterne og Preben Lange.

Valgt blev:

Til statsrevisorer:

- 1 Poul Schlüter
- 2 Christophersen
- 3 Henrik Warburg
- 4 Ritt Bjerregaard
- 5 Albertsen
- 6 Arne Larsen

Til stedfortræder for:

- 1 Stetter
- 2 Anders Andersen
- 3 Glensgård
- 4 Tastesen
- 5 Robert Pedersen

6 Tonni Nielsen

Den sidste sag på dagsordenen var:

30) Forespørgsel til statsministeren:

Forespørgsel af Ritt Bjerregaard (S), Poul Schlüter (KF), Christophersen (V), Ebba Strange (SF), Thorndahl (FP), Arne Melchior (CD), Niels Helveg Petersen (RV), Anne Grete Holmsgård (VS) og Chr. Christensen (KrF):

»Hvilke oplysninger kan regeringen give om den indenrigs- og udenrigspolitiske situation?«

(Forespørgsel nr. F 23. Anmeldt 19/5 82. Fremme af forespørgslen vedtaget 26/5 82).

Anden næstformand (Ebba Strange):

Efter aftale er taletiden 15 minutter i første omgang og 10 minutter i anden omgang.

*Begrundelse***Camre (S):**

Det er folketingets tradition at slutte arbejdet med en forespørgselsdebat, hvor samlingens resultater gøres op og debatteres. Det vil også være tilfældet i år, og jeg skal på folketingets partiers vegne bede statsministeren om at besvare forespørgslen.

*Besvarelse***Statsministeren** (Anker Jørgensen):

Vi har jo tradition for, at vi afslutter folketingssamlingen med en forespørgsel om, som det hedder, den indenrigs- og udenrigspolitiske situation. Jeg vil tillade mig at gøre min redegørelse kort.

Jeg kan allerførst notere, at så sent som i går havde folketinget en udenrigspolitisk debat. Jeg skal derfor heller ikke ved denne lejlighed gå meget ind på udenrigspolitiske spørgsmål. Jeg vil blot fremhæve den vægt, regeringen lægger på, at vi som et lille land, der er medlem af internationale organisationer, udnytter alle realistiske muligheder for at fremme afspændingen i verden. Det er nødvendigt i en situation, hvor der stadig dukker nye spændingsområder op, at vi sammen med andre manifesterer vor vilje til trods alt at fastholde, at udviklingen frem mod øget afspænding ikke må afbrydes. Det

[Statsministeren]

er tvingende nødvendigt, at vi fortsat bestræber os på at bremse, ja helst stoppe det vanvittige atomvåbenkapløb.

Når jeg skal anlægge en samlet vurdering af denne folketingssamling sådan mere på det indenrigspolitiske område, den folketingsamling, som vi nu slutter, så vil jeg sige, at den alt i alt har været frugtbar. Når jeg siger sådan, er det først og fremmest, fordi vi må erkende, at mulighederne for et bredere samarbejde i folketinget ikke er blevet bedre – desværre, vil jeg sige. Vi har ganske vist gennemført ting her i folketinget, som jeg absolut ikke vil betegne som uvæsentlige, og dem har vi gennemført sammen med et eller flere af de borgerlige partier.

Men det er en kendsgerning, at de såkaldte firkløverpartier ligesom har indkapslet sig. De har koncentreret sig om bestræbelserne for at åbne vej for et regeringsalternativ. Dette regeringsalternativ, dets konturer, er det imidlertid meget vanskeligt at få øje på. Det førte endog i sidste omgang til, at de fire partier mere eller mindre stemte i strid med deres egne erklærede mål, alene i håb om, at de dermed kunne bidrage til at bringe regeringen til fald. Det bliver forhåbentlig ikke en varig tilstand. Det vil vel lidt efter lidt blive erkendt af de fire partier, at det er goldt på den måde at sætte alle saglige hensyn til side gennem en længere periode.

Regeringen fastholder, at der ikke er noget i de aftaler om martspakken, om afgifter, om skattereform, der burde hindre et samarbejde med andre partier her i folketinget. Men forudsætningen er naturligvis, at disse andre partier ikke på forhånd udelukker et samarbejde med regeringen.

Jeg må konstatere, at viljen til samarbejde har været alt for begrænset. Men uanset dette mener jeg som sagt, at folketingsamlingen alligevel kan betegnes som frugtbar. Der er nemlig skabt grundlag for, at vi kan oprette betydelig flere arbejdspladser. Der er skabt grundlag for, at vi kan få flere uddannelsespladser, flere lære- og praktikpladser.

Jeg tror også, jeg har lov at sige, at regeringen i det store og hele har fået sit handlingsprogram igennem, i hvert fald den del af det, som det var sigtet at vi skulle have ført igennem inden sommerferien. Der er også et perspektiv for næste folketingsamling i planerne om en skattereform, om en jordbank og om den ungdomsgarantiordning, som skal

sikre alle unge uddannelses tilbud eller jobtilbud inden udgangen af 1983.

Dermed er der trods krisen skabt grundlag for mindre modløshed og lidt større optimisme, ikke mindst hos de mange arbejdsløse og måske ganske særligt hos de mange unge, for hvem mangelen på en uddannelse eller et job har været et stadig voksende problem.

I morgen er det grundlovsdag. Vi skal alle ud og tale gode og rigtige ord om grundloven og det danske demokratis kvaliteter. Vi skal forhåbentlig stå under en blå himmel, omgivet af grønne bøgetræer og dannebrogssflag. Den måde, folketinget har virket på, bl. a. i det sidste halve år, er efter min mening helt i overensstemmelse med folkestyrets idé. Stærke meningsbrydninger mellem partier og medlemmer af tinget kan somme tider være hårde, men det er alligevel netop demokratiets væsen. Men ethvert medlem af det høje ting må derefter afgøre med sig selv, om det, vi har været vidne til her på den sidste dag, helt kan leve op til de idealer og principper, som vi i morgen vil tale stort og godt om.

Afslutningsdebatten, som vi nu skal have, bør blive en debat, der ikke lukker af for samarbejds mulighederne. Vi vil alle få brug for sådanne samarbejds muligheder, også i den næste folketingsamling. Regeringen er parat til det.

Forhandling

Camre (S):

Socialdemokratiet påtog sig regeringsansvaret efter valget i december, fordi beskæftigelsen var og er truet, og fordi de alternative muligheder både i henseende til politiske konstellationer og i henseende til faktisk indhold i den politik, der kunne føres, for os at se var umulige.

Vi gik i gang med arbejdet inden for den målsætning, som var opstillet i vores handlingsprogram, nemlig at skaffe 45.000–50.000 flere arbejdspladser i det første år.

De midler, vi har taget i brug til det formål, har for det første været at gennemføre en indekslåneordning, en udbygning af boligbyggeriet med en væsentlig forøgelse af det almennyttige byggeri, og vi må konstatere, at også en byfornyelseslov er blevet vedtaget.

Det næste var fremrykningen af det offentlige investeringsprogram og gennemførel-

[Camre]

sen af en stærkere industripolitik. Det har været investeringsfremmende skattelettelser for erhvervslivet, beskatning af olien i Nord-søen. Det har været gennemførelse af en landbrugsløsning, som jeg har konstateret at landbrugets ledelse har betegnet som noget ubrugeligt bras, men hvor man nok snarere må konstatere, at der har været tale om et forhandlingsudygtigt landbrugsorganisationsapparat. Vi har fået gennemført marts-pakkens 5 lovforslag. Dem skal jeg om lidt vende tilbage til, og jeg skal også om lidt sige lidt mere om afgiftsforslagene, som jo har været til debat her en så stor del af dagen.

Det handlingsprogram, som her er omtalt, var det, vi lagde frem i valgkampen. Det var det, der var indeholdt i statsministerens tiltrædelseserklæring, og det er det, som er blevet fremlagt i lovforslagsform.

Det siger sig selv, at forhandlingsforløbet omkring hele denne politik ikke har været synderlig glat, men det er det jo næsten aldrig. Det har ikke været uden problemer at gennemføre det, men på trods af det må vi konstatere, at helheden faktisk er gennemført, at den faktisk er intakt, med en skønhedsplet på jobskabelsesordningen, men dog ikke en skønhedsplet, der er større, end at vi har fået en jobskabelsesordning, der er for alle med hovedvægten på de unge. Om afgifterne vil jeg godt sige, at der jo her alene er tale om, at en meget ringe del ikke er blevet gennemført.

Når jeg opholder mig ved marts-pakken, så vil jeg godt sige, at det har været lidt absurd at se, at ét enkelt forslag gav anledning til så megen debat, naturligvis fordi der var problemer med dets realisation, men det er lige-som om man i den forbindelse har glemt, at marts-pakken også havde andre dele, og jeg vil da bare for god ordens skyld her gentage dem: arbejdstilbud til ledige, ekstraordinære beskæftigelsesfremmende foranstaltninger i kommuner og amtskommuner, ungdomsvejledning om uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder og lovgivningen om lære- og praktikpladser.

Det er det, der nu er bragt i hus, men det er væsentligt, at vi går ind i en videre reformpolitik, der indeholder en indsats imod de strukturproblemer, som truer beskæftigelsen. Vi skal, når tinget samles igen, i gang med en skattereform, som sætter ind med

beskatning af de hidtil skattefrie renteindtægter, som på indkomstskattens område indebærer, at en række fradrag saneres væk, at vi får forlænget proportionalstrækket, at der sættes ind imod spekulatoren. Jeg vil godt i denne forbindelse notere, at det er væsentligt og værdifuldt, at vi under redegørelsesdebatten forleden dag fik konstateret, at der er et flertal her i folketinget, som er indstillet på at gennemføre den nødvendige indkomstskattereform.

Det er også væsentligt, at vi i den kommende tid tilstræber en dæmpning af væksten i de offentlige udgifter, således at stigningen i de statslige budgetunderskud bremses.

Det er naturligvis afgørende, at den samlede konjunktursituation forbedres internationalt. Den øgede danske produktion og beskæftigelse, som derved skabes, fjerner behovet for, at staten fører den aktivitetsfremmende underbudgetteringspolitik, som i øjeblikket er nødvendig. Men også i en sådan situation vil vi i nogle år have et strukturbetinget underskud på grund af de betydelige statslige renteudgifter. En beskatning af de hidtil skattefrie renter, en forbedret konjunktursituation og en bevidst dæmpning af de offentlige udgifters stigningstakt er alt sammen forudsætninger for at fjerne underskuddet på statsbudgettet.

Jeg vil også godt nævne – for at gå videre med vores bekæmpelse af ledigheden – at det er betydningsfuldt, at det er lykkedes at gennemføre en konkurrenceevneforbedring, og at vi i den forbindelse har forventninger om, at det lykkes at fortsætte en ansvarlig indkomstudvikling. Det er ganske åbenbart, at verdensøkonomien er under voldsom forandring, under voldsom omstilling, og det er vigtigt, at Danmark i den forbindelse formår at udvikle produkter, der kan konkurrere, og at fremstille dem til priser, der også gør det muligt at konkurrere.

Vi må videre med en indsats for at øge beskæftigelsen også med de midler, der alene kan sættes ind indenlands. Det gælder en sikring af ungdomsgarantiordningen, således at vi fra den 1. januar 1984 kan være sikre på, at enhver ung mand og kvinde, som kommer ud af folkeskolen, har mulighed for at få et arbejde eller få en videre uddannelse. Det er også vigtigt, at vi går videre med en lovgivning om betalt frihed til uddannelse. Den teknologiske udvikling og konkurrencen

[Camre]

internationalt stiller øgede krav til uddannelse af alle mennesker på arbejdsmarkedet, og vi må eksempelvis konstatere, at det specialarbejderområde, der især er ramt af ledighed, nok får en betydelig hjælp i den forøgelse, der ligger i boligbyggeriet og ved fremrykningen af det offentlige investeringsprogram, men at der ikke mindst på dette område er en sammenhæng med beskæftigelsesmulighederne for de mennesker, der allerede er på området, altså en videre uddannelsesmulighed. Det er helt afgørende for at opretholde og forøge beskæftigelsen i fremtiden.

Vi hører jo nu en voldsom kritik fra de borgerlige partier, og der synes slet ikke nogen grænser for, hvor sure rønnebærrene er blevet inden for de seneste par dage.

Lad mig sige først om socialdemokratiets forhandlings- og samarbejdssituation, at socialdemokratiet ikke er i lommen på nogen. Der findes ikke noget fast flertal bag regeringens politik. Vi har en aftale med det radikale venstre, og vi har en aftale med SF, og begge disse aftaler går ud på at gennemføre socialdemokratisk politik. Socialdemokratiet har ikke flertal alene, det skulle det være overflødigt at sige, men jeg siger det alligevel, fordi det undertiden nogle steder i debatten synes at blive glemt. Uanset hvem vi samarbejder med, så er vi afhængige af forligspartiernes stemmer, men vi sælger ikke os selv til nogen, når vi indgår en aftale.

Af de dele af handlingsprogrammet, som skulle gennemføres i det første halvår af 1982, har vi nået de 99 pct., og det er vi godt tilfredse med.

Men hvor har vi så oppositionens indsats? Det siges jo ved enhver lejlighed, at det er vigtigt for et demokrati at have en ansvarlig opposition. Det er jeg enig i, og jeg kigger mig noget om efter en sådan ansvarlig opposition. Vi har et såkaldt firkløver, som er indbyrdes uenigt, og vi har fremskridtspartiet, der flager rundt på højre fløj og ved enhver lejlighed dænger tinget til med byger af ord og ord og ord, som vi netop har oplevet det i debatten i dag. Vi har set en fuldstændig gold oppositionspolitik, som ikke har indebåret fremlæggelse af nogen form for alternativer, bortset fra at firkløverets to største partier nu og da flager med den Margaret Thatcher's nedskæringspolitik, som har givet England 11,5 pct. arbejdsløshed, og som her i landet led et faktisk nederlag ved folke-

tingsvalget i december 1981. Paradoksalt nok har firkløveret samtidig fremsat en lang række nye udgiftkrævende forslag, som kun venstre og konservative anviser en form for finansiering af, nemlig ved at henvise til de nedskæringer, som anden halvdel af firkløveret ikke vil være med til.

Det har været tankevækkende, at den eneste udgift, hvor den borgerlige opposition i dag har villet hjælpe regeringen – det var i øvrigt mod SFs stemmer – var registreringsafgiften, som betyder lavere indtægter til statskassen. Vi har også i dag under afgiftsdebatten og de specielle diskussioner, der var om indekseringen, set et udslag af noget, som er en rent taktisk bestemt oppositionspolitik, der udviklede sig til den rene sandkasseleg, og som en dreven politiker her i salen udtrykte det: man kan vel ikke indvende noget imod taktik som sådan, når blot de, der lægger taktikken, selv kan finde ud af den. Denne sidste forudsætning synes ikke helt at have været opfyldt i dag.

Denne afvisende, uforsonlige oppositionspolitik ændres ikke af, at der med mellemrum udgår opfordringer til socialdemokratiet om at skifte forligspartnere fra partier, som, alt taget i betragtning, støtter 99 pct. af vores politik, til en opposition, der på næsten alle områder siger, at den vil det stik modsatte. Det virker faktisk ikke alvorligt ment. De politiske resultater, der er nået i dette halvår, er nået på baggrund af socialdemokratiets politik, og målt sagligt er det sjældent, at der på et halvt år er gennemført så meget socialdemokratisk politik overhovedet. Det er en solidarisk indsats, hvor de befolkningsgrupper, som i mindre grad er ramt af den økonomiske krise, støtter de grupper, som er særlig ramt. Når vi f.eks. nu alle skal betale lidt højere punktafgifter på visse varer, så er det altså for, at vi kan gennemføre den indsats, som det offentlige må være ansvarlig for, en indsats, som skal sætte tæt ved 50.000 flere i arbejde. Denne solidaritet mellem samfundsgrupper er socialdemokratisk politik, og vi vil fortsætte den socialdemokratiske solidariske politik.

Den internationale beskæftigelsessituation er dårlig. Selv i de rige industrilande, Danmark tilhører, er millioner og atter millioner ledige, og i ganske særlig grad er ledigheden høj blandt de unge aldersgrupper. Ledigheden er en svøbe, uanset hvilken alder den

[Camre]

rammer i, men alligevel vil jeg understrege den helt katastrofale situation, der opstår for unge, som forlader skolegang og uddannelse og går ud i ledighed. Man har en udtryksmåde, som er blevet anvendt på skiftende tidspunkter. Man har talt om en generation, der kunne snuble i starten. Men vi står i øjeblikket i en situation, der indebærer, at store dele af en generation slet ikke får lov at starte. Den tilstand kan vi ikke acceptere. Derfor har vi fremlagt den politik, hvoraf en stor del er gennemført i dag, og derfor vil vi fortsætte og udbygge denne politik.

Vi har i dag hørt en borgerlig kritik, der går på, at vi opretter kunstigt skabte job med den offentlige støtte. Men hvad er det egentlig, der er kunstigt? Vi har et samfund, der er menneskeskabt. Samfundets struktur, samfundets organisation og samarbejde eller mangel på samarbejde er menneskeskabt. Der er menneskeskabte årsager til ledigheden, og det er ved menneskers indsats, vi skal fjerne ledigheden.

Samfundet tilhører os alle, og vi skal alle have vores plads i samfundet. Det er en forudsætning for menneskers selvrespekt at have arbejde, og vi afviser en politik, der fører til opsplitning af mennesker i beskæftigede og ledige. En sådan opsplitning strider mod de lighedsidealer, som er uomgængelige for os. Vi ønsker et samfund, hvor vi har ansvar for hinanden, og det betyder både, at alle har retten til at være med i samfundets funktioner, og at alle har pligt til at bidrage til samfundets funktioner. Samfundet kan ikke klare alle problemer, den enkelte skal selv præstere en indsats, men vi kan og vi vil sikre, at samfundet, fællesskabet, opfylder sin del af forpligtelsen, og vi er overbeviste om, at hver enkelt dansker også vil opfylde sin.

Poul Schlüter (KF):

For et par uger siden havde et af vore dagblade et rundspørge til politikere om deres syn på regeringens muligheder for at overleve. En af politikerne svarede således: jeg tror, at regeringen overlever, afgjort ja. Det er mit indtryk, at regeringen vil slå knuder på sig selv og foretage cirkusakrobatik af verdensklasse for at blive siddende. Så sent som i går sagde den samme politiker, da han på ny blev spurgt: der er 99 pct. chance for, at regeringen overlever, fordi regeringen ikke

drømmer om at gå af, medmindre den bliver smidt af. Taburetklisteret er så kraftigt, og de er så glade for at have magten, selv om de ikke bruger den til noget, at de ikke går, medmindre de bliver stemt ned.

Det var mig. 99 pct. sagde jeg i går. Det holdt stik, og nogle har så spurgt mig: hvordan kan du dog være så synsk? Jeg har svaret dem: det er jeg såmænd ikke, jeg har bare holdt mig til den recept, som ligger i den gamle sætning om, at man kender jo sine lus på gangen.

De sidste dage var en slem cirkusforestilling, og jeg tror egentlig godt, at Cirkus Benneweis kan pakke sammen i sommer. Det vil være umuligt at konkurrere med regeringen.

Men det sluttede langt mere historisk, end hr. Camre for et øjeblik siden ville vedkende sig med sin tale, og jeg siger det uden glæde. Begivenhederne i går betyder, at socialdemokratiet nu har lænket sin skæbne til SFs; der er valgt side. (*Afbrydelse*). Jeg forstår godt, at man protesterer, men det er for sent. Og regeringen betaler nu retten til taburetterne ved i form af et forlig, som rækker frem i tiden, at give SF kommandoret over regeringens politik på væsentlige områder – snart dages det, brødre, det lysner i øst!

Regeringen overlever – til lykke med det! Vejen er banet til statsministerens fødselsdag i pomp og pragt. Politisk set bliver det vel Danmarkshistoriens dyreste fødselsdag. Men jeg gør status på denne måde: vi har nu en socialdemokratisk partiformand og statsminister, som ikke turde tage opgøret med SF. Reelt er det nu SF, som bestemmer, f.eks. hvornår der skal udskrives valg. Ja men er det da ikke statsministeren, som skal underskrive brevet? Jo, det er det formelt. Men statsministeren kunne egentlig lige så godt skrive brevet og skrive det under i dag og lægge det over på hr. Gert Petersens pult, for det bliver hr. Gert Petersen, som kommer til at bestemme dateringen. Derfor vil jeg også godt spørge hr. Gert Petersen i dag, hvornår hr. Gert Petersen agter at udskrive det næste folketingsvalg. Jeg tror, det også vil interesse de mange i den socialdemokratiske gruppe, som skal ud i den næste valgkamp for sammen med SF at kæmpe for det antikke mål: hr. Gert Petersens arbejderflertal, der jo er noget vrøvl. Det er der jo slet ikke arbejdere nok til i Danmark! Der er knap nok længere arbejdere til et stort socialdemokrati!

[Poul Schlüter]

Jeg mener i historisk belysning, at begivenhederne de sidste dage betyder, at socialdemokratiet har blåstemplet SF, og jeg tror, at det vil sætte sig dybe spor også i fagbevægelsen. Den har måske selv bedt om det. Nu har vi to regeringsbærende partier med rod i fagbevægelsen – det er nyt. Nu har vi to samarbejdende arbejderpartier, som det hedder. Det er selvfølgelig en stor dag for SF, det forstår jeg godt, dem kan der være grund til at lykønske, og jeg tror, at vi må vente en udvikling, hvor det vil trække i den retning, at de to partier mere og mere vil blive lige store. Det kan næsten ikke undgås, når man samarbejder, som man gør. Også det siger jeg uden glæde. Det er trist, det er sørgmodigt at måtte fastslå det; sådan havde vi ikke ønsket det.

Men selvfølgelig er der også grund til at lykønske statsministeren med dagen. Han burde være bekymret, for hvad er det egentlig, der får statsministeren til så pludselig at stole på SF som partner? Det er jo ikke hans forgængeres erfaringer. Hvad er det så? Martspakken betyder meget for regeringen, jeg ved det godt. Men den har statsministeren nu fået købt sig på afbetaling. Til efteråret skal der forhandles overenskomster. Enhver regering, som sidder til efteråret, må naturligvis tilråde parterne på arbejdsmarkedet tilbageholdenhed med indkomstdannelsen eller indkomspolitik. Hvad så med SF? Sagde ikke hr. Gert Petersen i aftes i TV-Avisen, at hvis SF ikke til efteråret får sin vilje med regeringen, så vil SF fremsætte forslag om, at afgiftsforhøjelserne bortfalder. Hørte jeg ret? Jeg er ikke i tvivl, sådan sagde hr. Gert Petersen. Martspakken er købt på afbetaling. Og så er vi nogle, som ikke kan lade være med at tænke over: tænk, hvis alt omkring vort lands EF-politik og udenrigspolitik og forsvarspolitik var lige så usikkert og flydende! Det ville være skammeligt.

Men jeg tror, at vi fra borgerligt hold stadig vil sige, at vi vil gøre alt, for at disse områder stadig kan blive præget af et bredt samarbejde mellem socialdemokratiet og borgerlige partier. Vi vil gøre, hvad vi kan, for at Danmark ikke også i EF-spørgsmål, i forsvarssager, i udenrigspolitik kommer ned i sumpen. Og i det europæiske samarbejde er regeringen unægtelig i bedre selskab end herhjemme, og vi håber, at det får en gavnlig indflydelse på statsministeren personlig, at

han nu snart selv får dirigentpinden i hånden og et hovedansvar pr. 1. juli 1982. Hvis man på den anden side er ængstelig for det, så kan man trøste sig med, at det jo kun varer et halvt år.

Finansministeren gjorde status over samfundsøkonomien forleden dag i en stor artikel i Aktuelt. Den var interessant, fordi finansministeren fremhævede de få positive træk i vores udvikling, og der er positive træk. Og så var finansministerens resumé følgende sætninger i artiklen:

»Budgetredegerelsen viser, at det nytter noget at fastholde en konsekvent økonomisk politik. Den linje, der har været fulgt i de senere år, skal derfor naturligvis fortsættes i de kommende år. Nu ved vi, at den virker.«

Jeg mener, at denne artikel var virkelighedsflugt, fordi finansministeren konsekvent forbigik alle de ubehagelige kendsgerninger. Må jeg nævne bare 6 af dem.

For det første: nu er der op mod 100.000 færre job i vore private virksomheder end for få år siden.

For det andet: de stærkt faldende investeringer i erhvervslivet. Regningen for faldende investeringer bliver færre job i årene, som kommer.

For det tredje: kæmpeunderskuddet på statsfinanserne.

For det fjerde: en byggesektor, der er smadret.

For det femte: den stadig stigende arbejdsløshed, ikke mindst ungdomsarbejdsløsheden, som er fordoblet de sidste år.

For det sjette og sidste: den ufatteligt store offentlige gældsætning. Den har nu et niveau, som svarer til en offentlig gæld pr. dansk gennemsnitsfamilie i formatet ca. 100.000 kr. Vil finansministeren bekræfte det? Har finansministeren regnet på – ellers kan han lynhurtigt gøre det – hvad en sådan gæld pr. familie betyder i renter og afdrag de kommende år?

Det er resultatet. At en finansminister kan skrive en sammenfattende artikel om dansk økonomi og totalt forbigå sådanne uhyggelige kendsgerninger, begriber jeg ikke.

Jeg vil også godt vædde seks stegte duer på, at de prognoser, finansministeren til efteråret, når vi mødes på ny, skal lægge frem for folketinget, vil vise sig at være værre end dem, finansministeren har lagt frem her i

[Poul Schlüter]

denne vinter og dette forår, og det er der to grunde til.

For det første, at regeringen fortsat fører en forkert økonomisk politik, der må sætte Danmark mere og mere i stå. For det andet – det er det nye – det klima, som skabes ude omkring af S-SF-forbrødringen. Det er ikke mærkeligt, at S-SF-alliancen ikke kan skabe den tillid til fremtiden, som kan føre til nye investeringer og mere produktiv beskæftigelse.

Sidst hr. Heinesen var finansminister, så det værre ud, da han gik, end da han kom. Det er ikke på grund af hans manglende kvaliteter. Finansministeren er selvfølgelig en dygtig økonom. Men jeg spørger: vil den historie nu gentage sig? Nu er der gået et halvt år, og det står jo værre til, end da finansministeren begyndte igen i december. Vil det ikke også være tilfældet, selv om finansministeren bliver siddende på sin post de næste 2 år eller de næste 4 år eller de næste 6 år? Det hænger sammen med, at det er systematisk utænkeligt, at regeringens politik skulle kunne genskabe høj beskæftigelse, ny balance i samfundsøkonomien, ny vækst, som kan sikre vor velstand, for det er regeringens politik jo slet ikke indrettet på skal være målene. Disse mål nås ikke, allerede fordi de slet ikke er opstillet som mål.

Finansministeren har jo indlagt sig, man kan næsten sige verdensberømmelse – i hvert fald i Danmark – i kraft af det kendte udtryk om afgrunden. Men er finansministeren klar over, at i bunden af den afgrund er der en sump, og her har finansministeren nu valgt at vandre rundt med hr. Gert Petersen som sin eneste stifinder. Skulle der komme venligsindende helikoptere forbi, tror finansministeren så, at han får hr. Gert Petersen til at betale billet for at komme op igen? Jeg tvivler.

Mit parti har ofte peget på, at med den nuværende mandatfordeling i folketinget – den holder som bekendt indtil næste valg – er der nok kun én virkelig holdbar og stabil løsning: en stærk, utraditionel flertalsregering. Mange har kritiseret os for at sige det og foreslå det, og vi har også selv vore betæneligheder, men det er jo bare sandt, at det er den eneste mulighed for stabilitet og fæsthed gennem en hel 4 års periode. Den regering får vi ikke nu, det ønsker socialde-

mokratiet ikke, de tør nok heller ikke, men den kommer engang.

Må jeg slutte med at sige til lykke med overlevelsen, til lykke med fødselsdagen – der kommer en dag, hvor andre må rydde op efter gildet.

Christophersen (V):

Jeg ved ikke, om det, jeg nu siger til statsministeren, er en hemmelighed, jeg løfter sløret for, men ellers skal det være en gentagelse af, hvad statsministeren måske selv har hørt andre steder fra.

Der er mange gode kræfter, som i de seneste uger har brugt tid på at bane vejen for en anden regering. Statsministeren sagde i sin tale, at det var ligesom en slags usagligt hensyn at tage. Jeg synes, det i allerhøjeste grad er et sagligt hensyn at tage. Der er ikke noget gedulgt ved, at en opposition gerne vil overtage regeringsmagten. Der er vel specielt ikke noget mærkeligt i, at en opposition, der disponerer over flere mandater end socialdemokratiet, føler sig lige så kvalificeret eller lige så berettiget til at overtage regeringsmagten.

Der har i hvert fald for os været to meget væsentlige saglige hensyn, som vi har ønsket at tilgodese. Vi har for det første konstateret, at den nuværende regering ganske vist ikke ønsker at gå af, men at den i realiteten har givet op.

Nu stod hr. Camre heroppe for et øjeblik siden og holdt en meget rørende tale. Det har han fået besked på at holde, og det er også den opgave, han i de kommende måneder bliver nødt til at røgte. Han sagde, at hele handlingsprogrammet næsten var blevet gennemført. Jeg vil sige, at den udtalelse i sig selv er afslørende, for det viser, hvad det var for et sølle program. Vi står nemlig i en situation, hvor regeringen i realiteten har givet op, når vi ser os omkring i vores samfund og betragter de væsentlige problemer, som alle ved er til stede. Der er ikke gjort noget ved de grundlæggende økonomiske problemer.

Jeg er her meget enig i, hvad hr. Niels Helveg Petersen har sagt adskillige gange på det radikale venstres vegne: regeringen har ikke lagt en samlet økonomisk politik frem. Det, vi har brugt de seneste uger på at drøfte, har i virkeligheden ikke det fjerneste med økonomisk politik at gøre. Det har at gøre med, at regeringen har haft nogle yndlings-

[Christophersen]

tanker om kunstfærdige beskæftigelsesprojekter, der har skullet finansieres. Man har også skullet dække andre udgifter ind. Hvis vi betragter det hele under ét, så udgår der ikke fra det, som er blevet vedtaget i dag, nogen som helst mærkbar påvirkning af den økonomiske situation i Danmark. Der er andre virkninger, mange elendige virkninger, det skal jeg vende tilbage til, men der er ikke ført økonomisk politik; det har hr. Niels Helveg Petersen og det radikale venstre ganske ret i, og det tror jeg i øvrigt et flertal her i salen kan tilslutte sig.

På tilsvarende måde er det, når vi ser, hvordan man har holdt landbruget som gidsel, hvor man til sidst har ment, at 295 mill. kr. måtte være et rimeligt beløb for at redde landbrug og følgevirkninger med mange, mange tusinde bedrifter. Jeg skal såmænd bare erindre statsministeren om, at da man sidste sommer skulle redde 1.730 arbejdspladser på Stålvalseværket i Frederiksværk, så kostede det staten 616 mill. kr. Man kan egentlig ikke undre sig over, at det kunne være noget dyrere, måske endda meget dyrere, at redde et helt erhverv. Men også her er regeringen altså vejet tilbage og har ikke ønsket at tage fat på problemerne. Eller hvis vi ser på andre felter af det politiske liv, hvad der ligger uden for det mere strikte økonomiske, f. eks. hele energipolitikken, og det synes jo i så udpræget grad at ligge uden for den økonomiske verdens spilleregler. Også dér har man jo i realiteten givet op, og tingene sejler eller kører af sted.

Eller hvis vi ser på beskæftigessituationen. Vi ved godt – det er i øvrigt korrekt påpeget af SF, som imidlertid ikke har nævnt det i dag – at de afgiftsforhøjelser, som nu gennemføres, for det første betyder, at man lader de dårlige job skubbe de gode ud, og for det andet, at der vil ske en nettoforøgelse af ledigheden, sådan som man har gennemført det.

Altså vi har måttet foretage den konstatering, at regeringen i realiteten har givet op. Men altså også, at den ønsker at blive siddende, selv for enhver pris, selv for den pris, som hedder afhængighed af SF.

Det er klart, at venstre ikke ønsker noget godt for en regering, der bringer sig i hænderne på hr. Gert Petersen – i hvert fald ikke når det er i politisk forstand – eller på fru Ebba Strange, som jeg da som menneske

sætter højt, men jeg ønsker ikke, at fru Ebba Strange skal have indflydelse på mange andre end sine partifæller. Altså, det er yderst risikabelt. Det er lige så klart – det skal jeg også vende tilbage til – at hvis vi lægger S' og SFs programmer sammen, så ved vi, at vi i de kommende måneder får et mere venstre-drejet regeringsarbejde. Anderledes kan det ikke være.

Så vil jeg da gerne også fremføre en anden betoelse over for statsministeren. Det er ikke alene gode kræfter, der har været i aktivitet for at skaffe landet en anden regering, det er også mange gode kræfter. Det er en lang række partier, det er jo ikke bare firkløverpartierne, der ønsker en anden regering, det er også fremskridtspartiet. (*Afbrydelse*). Ja, det kan arbejdsministeren godt råbe herop, efter at han nu har forlovet sig med hr. Gert Petersen og måske en dag også kan blive afhængig af hr. Steen Folke – med eller uden shorts. På en måde er der grund til at sige til lykke, for jeg synes, at der er grund til at kvittere for den kompromisvilje og den saglighed, fremskridtspartiets medlemmer af udvalgene har lagt for dagen. Det tror jeg også at arbejdsministeren selv har registreret, men han vil naturligvis nødig indrømme det.

Jeg nævner bare dette for at understrege, at regeringen i dag, hvor den er i denne alliance med SF, står over for en samlet opposition på mange centrale områder. Og det er blevet vigtigere end nogen sinde, for realiteten i den aftale, regeringen har truffet med SF, er jo ikke bare, at der nu gennemføres en række afgiftsforhøjelser; sådan vil socialdemokratiet gerne fremstille det, men SFs fremstilling er en anden, og jeg mener, at SFs fremstilling er rigtigere, som man både kan læse det i dagspressen og i de kommentarer, der er kommet til dette forlig. Det er korrekt. SF har betalt en entréafgift. Det er klart, men SF har jo ved hjælp af denne entréafgift anbragt sig selv i en position, hvor SF uundgåeligt vil opnå en betydelig større indflydelse. Hvorfor skulle de ellers betale den afgift? Det er ganske indlysende, og SF vil da naturligvis også – går jeg ud fra – bestræbe sig på at overbevise sine medlemmer og vælgere om, at det forholder sig således, og det vil ikke være vanskeligt. For SF har også sikret sig midler til at inddrive de udestående fordringer. Som hr. Poul Schlüter rigtigt har påpeget, har SF jo erobret en del af opløs-

[Christophersen]

ningsretten, men en anden side af det er, at SF jo også har erobret sig ret til at påvirke den økonomiske situation, f. eks. ved at stille forslag om at ophæve forskellige afgifter, og jeg har endda forstået, at den mulighed har SF nævnt over for regeringen, og at regeringen er mere eller mindre indforstået med, at den ret har SF, hvis ikke de politiske krav, SF har stillet, er opfyldt, inden vi når frem til årets udgang.

Så kommer vi til de krav, som SF naturligvis ønsker at få virkeliggjort. Det vil jeg ikke kritisere SF for, for det er da rimeligt, at man arbejder for sit program, men det er politisk farligt for det flertal i befolkningen og i folketinget, som ønsker en anden udvikling. Det bliver en skattereform, det bliver en værdistigningsafgift, det bliver et indgreb over for pensionskasser, der bliver en særskilt rentebeskatning, det bliver en jordbankkonstruktion, som kan blive første skridt på vejen til socialisering af det danske landbrug eller af dansk produktionsjord, det kan indebære, at der nedlægges veto over for offentlige udgiftsreformer, det kan indebære, at en socialdemokratisk regering er ude af stand til at føre en fornuftig omkostningsdæmpende politik, og at den er ude af stand til at agere fornuftigt og rimeligt i forhold til de store organisationer, når man skal tilrettelægge de kommende års overenskomster.

Alle, der har indgået politiske forlig, ved, at bag det, der er aftalt konkret i et forlig, ligger der nogle dybere politiske realiteter. Forlig binder normalt mere, end teksten siger, for forlig indebærer også, at partierne, der deltager i det, er nødt til at tale sammen om mange ting. Der er mange konsekvenser, som dukker op hen ad vejen, og det er disse konsekvenser, som jeg tror at socialdemokratiet nu udsætter sig for, måske uden helt at have overvejet det.

Det er klart, at vi beklager den aftale. Vi registrerer, at det er en aftale, ikke mellem socialdemokratiet, SF og det radikale venstre, men en aftale mellem socialdemokratiet og SF, mens der ikke er en aftale mellem regeringen og det radikale venstre. Det tager vi til efterretning. Jeg synes i øvrigt, at det er en fornuftig holdning, de radikale har indtaget, når de nu endelig ville stemme for noget, som jeg i øvrigt synes er ufornuftigt, ikke at binde sig politisk. Det, vi har at gøre med i øjeblikket, er en aftale mellem socialdemo-

kratiet og socialistisk folkeparti, som for tiden og i det konkrete altså støttes af det radikale venstre, men det er først og fremmest en isoleret aftale mellem de to socialistiske partier. Det er klart, at i konsekvens af det vil venstre bekæmpe den politik, man aftaler, og hele den konstruktion, og i konsekvens af det vil vi naturligvis have et forstærket ønske om at bane vejen for en anden regering i det her land.

Jeg vil gerne sige både til hr. Camre og til statsministeren, at nu skal socialdemokratiet lade være med hele tiden at tro, at vi stadig befinder os på valgkampens unægteligt noget lave niveau – i hvert fald når man læste de socialdemokratiske finansierede pamfletter. Vi er nødt til at drøfte problemerne på en saglig, seriøs måde, og det nytter ikke noget, at man stiller sig herop og lader, som om den socialdemokratiske handlingsplan er utrolig vidunderlig, efter at man i øvrigt lige har meddelt, at nu er den i øvrigt stort set gennemført – med de sørgelige mangler, som det indebærer – samtidig med at man forsøger at skyde alle andre partier i skoene, at de slet ikke har noget at stille op over for den.

Hr. Camre ved jo udmærket godt, hvad vi står for. Hr. Camre ved i øvrigt også, hvis han tænker sig om, og det ved statsministeren også, at der i dette folketing kunne samles flertal uden om socialdemokratiet for langt flere politiske initiativer, end socialdemokratiet selv er i stand til at samle flertal om. (*Afbrydelse af Camre (S)*). Ja men det forudsætter, hr. Camre, en grundlovsændring. Det kan vi overveje. Det forudsætter, at man har to regeringer på samme tid. Af og til har man haft indtryk af, at man har haft det, det er en anden sag. Realiteten er, at i dette folketing er det nemmere at samle et flertal, i hvert fald hvis man tager tingene efter deres pålydende, uden om socialdemokratiet end med socialdemokratiet. Det er også en væsentlig baggrund for, at resultaterne er så få og så ynkværdige.

Det er klart, at en anden regering og vi i venstre også ønsker en skattereform, men vi ønsker en helt anden form for skattereform end den, man taler om. Vi ønsker en forenkling af skattelovgivningen, en nedsættelse af det direkte skattetryk. Det er det, vi har brug for. Vi har ikke brug for nye kunstfærdige påfund, som bare skal camouflere et behov for en forøgelse af indkomstskattetrykket. Vi

[Christophersen]

har brug for en reel nedsættelse af indkomstskattetrykket. Det er i øvrigt også forudsætningen for, at man kan gennemføre de fornødne forenklinger.

Vi ønsker en landbrugsløsning. Enhver ved, at de problemer kommer folketinget til at stå over for til efteråret, for der er jo ikke gennemført et solidt stykke landbrugspolitik. Vi vil komme til at begynde helt forfra igen til oktober eller måske endda før med at drøfte landbrugspolitikken. Det er klart, at det er forslag på et andet niveau og med en helt anden virkning end det, der nu er gennemført, der er brug for.

Hvis vi tager byggesektoren, kan vi bare nævne et enkelt tal. I april måned var der en nettotilgang af realkreditobligationer i Danmark på 191 mill. kr. Det er det laveste tal måske i 20 år for en enkelt måned. Bag det lave tal ligger, at byggeaktiviteten i Danmark er gået i stå. Forudsætningen for at sætte den i gang igen er naturligvis, at man skaber større sikkerhed hos dem, der ønsker at bygge, at man skaber større incitament til at trække på byggesektorens mange ledige. Det har alt sammen noget at gøre med en fornuftig skattepolitik, men en helt anden skattepolitik end den, regeringen lægger frem.

På tilsvarende måde, når vi taler om industrien, de mindre virksomheder. Det er ikke ved kunstfærdige tilskud eller jobordninger, eller hvad ved jeg, man opnår større beskæftigelse. Det er ved at give virksomhederne og de ansatte en tillid til, at det kan betale sig at bestille noget mere og udvide produktionen, og det er ved at føre en omkostningsdæmpende politik og for min skyld gerne også en indkomstpolitik – i forståelse med parterne – som sikrer en langt bedre konkurrenceevne.

Der er brug for – til hr. Camres orientering og til regeringens orientering, naturligvis – en helt anden indstilling til begrebet den offentlige sektor. Vi ved alle sammen, at socialdemokratiet for tiden er det mest konservative parti i Danmark. Der er ikke noget mærkeligt i det. Når man i så mange år har siddet på magtapparatet mange steder i landet og for staten som helhed, så får man en konservativ holdning til mangt og meget. Men hvad vi har brug for, er jo at få en langt større elasticitet i vort samfund, en afbureaukratisering. Jeg kan forstå, at kulturministeren med sin munterhed tænker tilbage på personlige erfaringer.

Til sidst kun dette: meget af det, som prægede valgkampen inden jul, er allerede blevet overhalet af udviklingen. Nu har vi hørt, at regeringen har fået gennemført sin handlingsplan. Jeg tror ikke, der er mange, der vil bemærke det uden for huset her. Men hvad der i øvrigt har været fremme op til valget, er desværre blevet overhalet af en katastrofal økonomisk udvikling. Det er klart, at når folketinget mødes til efteråret – eller måske endda før – så bliver der brug for en indsats af en helt anden karakter end den, vi har oplevet i de seneste par uger.

Jeg er bange for, at vi må drage den konklusion, at socialdemokratiet ikke politisk er i stand til med de bindinger, det nu har pålagt sig selv, at tilvejebringe den indsats. Jeg er bange for, at regeringen har afskåret sig herfra, at regeringen ikke længere må. Det kan betyde, at opgaven må gå over til andre. Alternativet er næsten for forfærdeligt at tænke på.

Gert Petersen (SF):

Jeg skal indrømme, at det ville have været underholdende, hvis vi på nuværende tidspunkt i fjernsynet havde haft en partilederrunde, hvor man havde diskuteret mellem hr. Christophersen og hr. Poul Schlüter, hvem af dem der skulle være statsminister, efter at den nuværende statsminister var gået af. Det ville have været underholdende, men jeg er alligevel særdeles tilfreds med, at jeg er sluppet for den underholdning. Jeg er tilfreds med, at dagen i dag ikke er mundet ud i, at der blev skabt basis for, at de herrer Poul Schlüter og Christophersen – hvordan de så ville dele embedet mellem sig – kunne danne deres regering. Jeg forstår egentlig godt de meget bitre ord, der er kommet fra deres side heroppe fra denne talerstol i dag, en dag, som jo givetvis – eller var det aftenen i går? – beredte dem megen og bitter skuffelse. Men sådan kan det jo gå, og man må bære de skuffelser, som livet rummer. Det må også disse to partiledere og disse to partier se i øjnene.

Jeg vil dernæst komme med et dementi. Jeg mener, at påstanden må være udsprunget af eller have dannet sig i de tåger og hallucinationer, der opstår på grund af voldsom skuffelse og pinagtighed. Jeg må dementere påstandene om, at socialistisk folkeparti i

[Gert Petersen]

almindelighed og jeg selv i særdeleshed skulle være i nogen synderlig magtposition, sådan en slags hemmeligt centrum bag regeringen, eller hvad det nu blev til hos hr. Christophersen og hr. Poul Schlüter. Jeg bliver nødt til at sige til medlemmerne i SFs folketingsgruppe og da også til SFs vælgere rundt omkring, at så stærke er vi ikke. Selv om jeg naturligvis gerne så, at vi var det, så overdriver både hr. Poul Schlüter og hr. Christophersen en hel del.

Men det er da rigtigt, at der er sket en deling i dette folketing. Igennem de foregående år siden 1975 oplevede vi, mens vi havde socialdemokratiske mindretalsregeringer, det ene store forlig efter det andet mellem socialdemokratiet og snart venstre og konservative, snart de radikale og centrum-demokraterne m.fl. Ja, vi oplevede oven i købet, at socialdemokratiet og hr. Christophersens parti dannede regering sammen, og hr. Christophersen var endda udenrigsminister.

Situationen i dag er unægtelig noget anderledes, det skal erkendes. Jeg husker, at hr. Erhard Jakobsen – for 3 år siden har det vel været – meget triumferende fra denne talerstol meddelte, at om end hans parti på det tidspunkt rent mandatmæssigt ikke var så stort, så havde han nået sit mål, nemlig at få brudt samarbejdet mellem socialdemokratiet og socialistisk folkeparti. Det var hr. Erhard Jakobsens livsmål, proklamerede han ved den lejlighed – eller et af dem, der var også noget med at beskytte forskellige hårdt ramte grupper som bilister og andre i samfundet. Det var i hvert fald et af hans livsmål, og det mål havde han nået på det tidspunkt.

I dag ser det unægtelig lidt anderledes ud, og jeg skal da indrømme, at vi i socialistisk folkeparti anser det for at være en god ting, at det ser anderledes ud. Socialistisk folkeparti har en – undskyld fremmedordet – strategi, har en målsætning, som vi stræber efter, også på længere sigt. Vi ønsker at skabe basis for et samarbejde mellem arbejderpartierne og et flertal i dette ting og dermed også i befolkningen, ikke for at lukke andre partier ude – SF er f.eks. med i et folkeskoleforlig med et parti som venstre – men for at de andre partier, for at de borgerlige partier ikke kan diktere arbejderbevægelsen, sådan som de har gjort i en lang årrække, hvilket socialdemokratiet beklageligvis har accepteret. Vi har ikke noget arbejderflertal i dette folke-

ting. Jeg synes, det er tilfredsstillende, at det alligevel kan fungere. Jeg synes ikke, der er noget overraskende i, at der kan være store vanskeligheder. Men det har alligevel kunnet fungere – blot ikke til de herrer Christophersens og hr. Poul Schlüters og Erhard Jakobsens og Glistrups tilfredshed. Det må de beklage. Jeg gør det ikke, og jeg tror også, der er en meget, meget stor del af befolkningen, som vil nægte at beklage det. Det har altså fungeret.

Vi accepterede fra SFs side at tage udgangspunkt i det arbejde, der skulle gøres, i det socialdemokratiske handlingsprogram, i de beskæftigelsesfremmende afsnit i dette handlingsprogram. Det betyder naturligvis ikke, at det var eller er vores, SFs, handlingsprogram. Vi har mere vidtgående ideer. Vi mener også, at betydelig mere vidtgående skridt er mulige. Men nu var det handlingsprogram, der blev lagt på bordet fra socialdemokratiet, altså det, som kunne samle flertal i dette ting, så vidt vi kunne se. Vi er realistiske nok til at erkende, at et flertal er nødvendigt, og vi er så meget forpligtede af vores egne valgløfter, at kan vi blot bevæge os nogle centimeter i retning af en bedre situation hvad angår beskæftigelsen, så støtter vi naturligvis den bevægelse fremad, selv om vi hellere ville have haft en langt stærkere fremmarch for at overvinde arbejdsløsheden.

Den række initiativer, der er gennemført – og der er faktisk gennemført en række initiativer i det forløbne halve år, lad mig blot nævne udvidelsen af den sociale byggekvote eller den støttede byggekvote fra 10.000 til 15.000 støttede boliger, finansieringsreformen og nu her på det sidste jobskabelsen, som jeg skal komme tilbage til – jeg har også kritiske ord til den – de mange nye uddannelsespladser, sikrede uddannelsespladser i uddannelsessektoren, som oprettes i forbindelse med den lovgivning, vi har været igennem – alle disse initiativer og flere til koster naturligvis noget, og så kommer vi altså til spørgsmålet om omkostningerne. Her har det været hævdet, ikke mindst fra socialdemokratiets side, men sandelig også fra borgerlige, at SF ikke, som det blev udtrykt, ville tage det sure med det søde. Nu har SF aldrig været imod, at der måtte betales omkostninger, hvis ellers de midler, som kom ind, blev brugt til noget positivt. Det var den ene forudsætning. Jeg vil nok sige, at de midler, som man har bragt

[Gert Petersen]

ind ved forskellige forlig med de borgerlige partier tidligere her i tinget, efter vores opfattelse kun i meget beskedent omfang har været brugt til noget positivt.

Men fordelingsproblematikken er også temmelig afgørende. Da vi derfor skulle drøfte afgiftspakken, fremførte jeg ved første behandling af alle disse afgifter især en kritik af nogle bestemte afgifter. Jeg udtrykte betænkelighed ved olieafgiften, og jeg udtrykte meget stor betænkelighed ved afgiften på tobaksvarer og øl og tilføjede samtidig, at dette med at kalde dem gifikatter dækker i vid udstrækning over noget hykleri. Alle varer kan misbruges, det kan øl også, det kan cigaretter også. Alt dette kan misbruges, men under alle omstændigheder vil der dér som i så mange andre tilfælde være tale om et dagligdags og ofte temmelig bundet forbrug, sådan at en kraftig beskatning dér virkelig vender den tunge ende nedad. Derfor har vi især været kritiske over for disse afgifter, og derfor er vi tilfredse med, at afgiftspakken for årene 1982-83 er blevet lettet med ca. 1.260 mill. kr. - med den tilføjelse, at vi også fra SFs side er villige til at se på olieafgiftsproblematikken til efteråret, hvis der virkelig er sket et stort prisfald på olie. Men vi vil altså ikke være med til at lægge noget ovenpå med det nuværende niveau for oliepriserne.

De løsninger, som man nu har lavet i løbet af de sidste dage, indeholder for os både negative og positive elementer. Jeg synes, det bør være en del af et partis stil, når man har været med i den slags løsninger, også at redegøre for, hvad man anser for negative elementer, i stedet for bare at gå rundt og rose det hele.

Vi mener, at jobskabelsesloven på visse måder er positiv, for så vidt som den åbner op for offentlig produktion, for så vidt som den indfører begrebet samfundsnytte som målestok for igangsættelse af produktion. Det er det, som de borgerlige partier er så forfærdede over. Men vi mener samtidig, at det er overordentlig beklageligt, at der stadig er elementer af det såkaldte løntrykkercirkulære i jobskabelsesloven, og at 25 års grænsen blev indført af det radikale venstre. Vi mener, det er overordentlig beklageligt, og vi vil ikke lægge skjul på, at vi bestandigt vil kæmpe for at få ophævet denne 25 års grænse, og vi vil kæmpe for at få fjernet dette løntrykkercirkulære og de virkninger, som

det måtte have på dette som på andre områder.

Det var i øvrigt først og fremmest, fordi vi var utilfredse med jobskabelseslovens endelige udformning - ikke utilfredse nok til at stemme imod den, fordi den trods alt er et fremskridt, trods alt giver flere arbejdspladser, men alligevel utilfredse - at vi ønskede at beskære det samlede provenu, som vi skulle skaffe frem, altså omkostningerne. Vi syntes simpelt hen ikke, at loven var så meget værd, som man lagde op til fra regeringens side.

Et andet punkt, hvor vi er utilfredse, det er jo ikke nogen hemmelighed, er indekseringen, som godt nok nu er blevet indskrænket til et år, hvilket vi støttede for at undgå en videreførelse af indeksering og fastslåen af den som princip.

Endelig er vi, som jeg har sagt det tidligere, utilfredse med det generelle tilskudssystem til arbejdsgiverne, som man anvender. Det er særlig grelt, når det drejer sig om EFG-praktikpladserne, men det gælder også de øvrige ordninger. Det er altså den metode, der kan skabes flertal for i øjeblikket her i folketinget. Det må vi se i øjnene. Derfor er vi gået med for dog at få disse arbejdspladser og uddannelsespladser stablet på benene. Det skylder vi de mennesker, der har valgt os ind i tinget. Men jeg vil samtidig sige, at vi anser det for at være en relativt dårlig metode. Der findes betydelig bedre metoder, som vi vil slås for, som vi vil agitere for, og som vi vil prøve på at skabe et flertal for. Det er det sidste, der er det afgørende. Forudsætningen for, at dette kan lade sig gøre, er, at arbejdsløsheden reduceres, og de initiativer, vi har støttet, bidrager rent faktisk til en reduktion af arbejdsløsheden.

Forudsætningen er naturligvis også, at vores socialistiske ideer styrkes i befolkningen, ideerne om solidaritet, om brud med kapitalens logik og netop dette, indførelse af dette princip om at satse på samfundsnytte i stedet for bare på profit.

Men der er naturligvis også - det er fremgået af hele vores vurdering - en række tilfredsstillende momenter.

For det første mener jeg, at der, som jeg var inde på tidligere, i det forløbne halve år vitterlig er taget en række initiativer på beskæftigelses- og uddannelsesområdet. Jeg er ikke i tvivl om, at man når op på omkring et

[Gert Petersen]

halvt hundrede tusinde nye arbejdspladser og uddannelsespladser som følge af den virksomhed.

Jeg vil i øvrigt føje til, at der er gennemført, skal vi kalde det en slags supplerende love til afgiftspakken, som rent ud ophæver den negative beskæftigelsesvirkning af selve afgiftspakken. Jeg tænker her på lovene om vedvarende energi, om lejernes mulighed for at sikre isolering af deres boliger, selv om de er private, og også en øget støtte til kommunerne i energispørgsmålet. Det vil give arbejdspladser svarende til, hvad der ellers er blevet ophævet som følge af specifikt afgiftslovene. Med det resultat, at nettoeffekten bliver på 45.000-50.000, når det drejer sig om nye, altså overskud af arbejdspladser og uddannelsespladser.

En anden meget væsentlig fordel er, at vi hidtil har undgået et borgerligt styre. Jeg vil ikke sige, at SF vil undgå det for enhver pris. Der kan også være en pris, der er for høj. Men vi er villige til at betale nogen pris for at undgå, at den nedskærings- og besparelspolitikk, som gang på gang varsles fra borgerlig side i denne sal som den eneste lyksalige udvej, skal blive til virkelighed.

Endelig mener vi, at der ligger en række reformperspektiver, sådan som tingene nu har tegnet sig. Det gælder skattereformen, det gælder jordbrugsreformen med jordbanken, det gælder fuldendelsen af finansieringsreformen for boligbyggeriet, hvor netop skattereform og beskatning af de hidtil skattefrie institutioner spiller en meget central rolle. Jeg vil da ikke skjule, at socialistisk folkeparti lægger helt afgørende vægt på, at disse reformer bliver sat i værk inden dette års udgang. Jeg har faktisk også det indtryk, at regeringen og socialdemokratiet lægger vægt på det. Men jeg vil da godt føje til, at det er indlysende, at viser det sig, at det er umuligt på grund af et modvilligt folketing – ikke nødvendigvis på grund af et modvilligt socialdemokrati, men på grund af et modvilligt folketing – at komme i gang med den slags reformer, så vil SF se sig nødsaget til at foreslå ophævelse af de afgiftslove, hvis ikrafttrædelse er blevet udsat, af den enkle årsag, at så vil den sociale balance være brudt efter vores opfattelse.

Så naturligvis er der en sammenhæng. Men det er da mit håb, at der vil vise sig et flertal og et klart flertal for virkelig gennem-

gribende, socialt retfærdige reformer, når det drejer sig om skattepolitikken, når det drejer sig om jordbrugspolitikken med jordbank osv., når det drejer sig om værdistigningsafgift, sådan at vi kan sikre den sociale balance og skabe en sund økonomisk basis for den yderligere indsats mod arbejdsløsheden, som må øves.

Thorndahl (FP):

Jeg vil gerne indlede med at udtrykke en tak, jeg vil nemlig gerne sige tak til socialistisk folkeparti og til socialdemokratiet for de sidste dage, ja, vel egentlig også de sidste par uger. Jeg synes, det har været vældig underholdende og i nogle tilfælde ligefrem spændende at overvære denne absurde forestilling. Jeg synes virkelig, at socialdemokratiet og vel nok især socialistisk folkeparti har anstrengt sig til det yderste for at sætte nye rekorder inden for folketingscrazykomik.

Jeg ved egentlig ikke, hvem der har skrevet den politiske dialog mellem de to partier, men den eller de, der har gjort det, har virkelig haft sans for at udnytte det absurde teaters muligheder på en virkelig underholdende måde. Det er egentlig gjort så professionelt, at man må håbe, at TVs underholdningsafdeling har fulgt disse spændende dage på Christiansborg og virkelig taget ved lære. Det er nemlig enormt svært at få et absurd stykke til at lykkes, til at gå hjem, så perfekt, som det er lykkedes denne gang. Hvis TV har taget ved lære af det, der her er præsteret, så tror jeg, at vi alle kan se frem til mere spændende og mere underholdende dansk TV.

Nu er det ikke blot forfatterne til den politiske dialog mellem de to partier, man skal rose. Jeg synes bestemt også, at aktørerne fortjener stor anerkendelse. Nu er det jo et klovnummer, og jeg må sige, at alle rolleindehavere uden undtagelse virkelig har enet at fylde deres roller ud. Alle har simpelt hen ageret overbevisende, sikkert også på grænsen af deres ydeevne, men det har simpelt hen været fascinerende.

Nu er det måske ikke alle, der har forstået eller forstår denne forestilling og derfor heller ikke værdsætter den efter fortjeneste. Der skal såmænd nok være nogle, der om socialistisk folkeparti vil mene, at det er et parti præget af fuldstændig holdningsløshed. Der skal sikkert også være vælgere, der vil sige,

[Thorndahl]

at nu kan man simpelt hen ikke mere stole på socialistisk folkeparti, at man billedligt talt kan beskrive socialistisk folkeparti som et får i ulveklæder. Men det er jo en helt urimelig betragtning. Hvis der i det hele taget er tale om en ulvepels, så er den i hvert fald uden hoved og hale. Det har de sidste dage da klart demonstreret. Det, der måske kan være mellem det, der skulle have været hovedet og halen, er i hvert fald meget mølædt. Nej, jeg kan faktisk kun se fåret – eller måske rettere fårene.

Men i øvrigt synes jeg, det er helt urimeligt og uinteressant at diskutere, om socialistisk folkeparti er troværdigt, om man kan stole på eller regne med SF. Hvis SF i det hele taget er noget, så er partiet til grin.

Fru Aase Olesen sagde engang fra denne talerstol, at et ord er et ord, og en mand er en karklud, og det er vel en karakteristik, som meget smukt også kan tilpasses SFs leder, hr. Gert Petersen.

Nu er SF jo et parti, der først og fremmest består af funktionærer – og med en så stor andel netop af de højere lønnede funktionærer, at socialistisk folkeparti som det konservative folkeparti kan karakteriseres som et eliteparti. Socialistisk folkeparti repræsenterer først og fremmest de mennesker, der med betydelig dygtighed – det skal indrømmes – og med stor personlig bjærgsomhed har sikret sig mange af de vellønnede stillinger, der i et meget hurtigt tempo i de seneste år er opstået, især inden for uddannelses-, social- og sundhedssektoren. Mange af de mennesker, som socialisten Jørgen Dich så præcist har karakteriseret i sit værk »Den herskende klasse«, har jo forståeligt nok samlet sig i socialistisk folkeparti. Det er da et fornuftigt valg for de mennesker, der er så egoistiske, at de faktisk kun tænker på at få mest muligt samlet til sig selv og i øvrigt nærmest er ligeglade med, hvordan samfundet i øvrigt fungerer.

Denne overordnede målsætning afspejler sig også på den smukkeste måde i SFs faktiske politiske linje, et krav om stadig større og større underskud på de offentlige finanser, en stadig voksende brandskatning af små og mellemstore indkomster, en skånselsløs jagt på de arbejdspladser, der skaber det faktiske grundlag for samfundets velfærd og velstand, en klapjagt, der først og fremmest drives for at sikre en umådeholden vækst i

antallet af de offentlige arbejdspladser – underforstået, at det jo er her, vi først og fremmest får skabt SF-vælgerne. Men politisk er det jo helt legitimt at bygge et parti omkring en gruppe egoister, en gruppe, der i øvrigt er så stor, at den – og det er jo politisk interessant – udgør en væsentlig del af baggrunden for den voldsomme grænsekrig mellem socialdemokratiet og SF, for vi kan jo genfinde de samme holdninger langt ind i socialdemokratiets venstrefløj.

Nogle aviser fortolker hændelsesforløbet i denne sælsomme og spændende komedie som en stor sejr for statsministeren personlig. Ja, der er nogle, der nærmest mener, at statsministeren er løbet med socialistisk folkepartis dyd. Hvis det er rigtigt, må man sandelig håbe, at statsministeren har papir på det, ellers kan statsministeren åbenbart risikere en anklage for voldtægt. Men der er andre, der er så onde, at de mere end antyder, at regeringen og socialdemokratiet for enhver pris har villet bevare regeringsmagten, bl.a. fordi der er tre af regeringens ministre, der snart skal fejre 60 års fødselsdag, og der er to, der snart bliver 50 år, og – fortsætter disse væmmelige mennesker – disse runde fødselsdage vil blive meget ufestlige, hvis de fem ikke også er ministre til de tidspunkter. Jeg bliver egentlig så rasende over sådanne beskyldninger. Socialdemokratiet og regeringen vil naturligvis ikke lade deres politik styre af sådanne hensyn, det føler jeg mig helt overbevist om – på nøjagtig samme måde som jeg er helt sikker på, at socialdemokratiet og regeringen på ingen som helst måde har lagt sin politik og sin strategi an efter det formål at ødelægge eller i hvert fald svække socialistisk folkeparti. Det er i det hele taget oprørende, at der er nogle mennesker, der kan få sådanne tanker.

Socialdemokratiet og regeringen bliver i øvrigt på mange måder ikke vurderet efter fortjeneste. Se nu blot det jobrotationsforslag, som regeringen med besvær fik vedtaget i formiddags. Dette forslag blev kritiseret, fordi man ikke mente, at der herved blev skabt flere produktive arbejdspladser, men det er jo en helt urimelig indfaldsvinkel til det spørgsmål. Det, socialdemokratiet beskæftiger sig med – det har de altid gjort, og det gør de dygtigt – er jobrotation, og det er noget helt andet. Princippet har altid været det, at socialdemokratiet skraber nogle penge

[Thorndahl]

sammen ved at nedlægge nogle produktive arbejdspladser og i stedet nyopretter arbejdspladser, der ikke i særlig grad er produktive, og sådan bliver man ved. Man kan sige, at man er ved at skabe regeringens arbejdsmarkedsmæssige evighedsmaskine, hvor endemålet åbenbart er en total samfundsmæssig rotationskarrusel, hvor alle simpelt hen bliver beskæftiget med noget, de ikke er uddannet til eller har forstand på. En rotation, der derfor med samme regeringslogik, som tidligere er anvendt, vil skabe forøget livskvalitet gennem almindelig utryghed og manglende kendskab til vilkårene på de arbejdspladser, regeringen lader arbejdskraften løbe spidsrod imellem.

Det indebærer naturligvis en betydelig reduktion i den samlede produktion, men det er der naturligvis også et overordnet politisk formål med. En sådan nedtur vil være med til at skabe større lighed. Der er simpelt hen virkelige perspektiver i socialdemokratiets velplanlagte og velgennemtænkte gigantiske, solidariske nedtur.

Jeg finder det helt rimeligt, at man uanset politiske forskelle anderkender politiske modstanderes kvalifikationer. Jeg vil derfor også ved denne lejlighed udtrykke min uforbeholdne beundring for den dygtighed og den konsekvens, regeringen og socialdemokratiet demonstrerer i deres fortsatte indsats for at fjerne grundlaget for mange af vore reelle, produktive arbejdspladser og for at ødelægge Danmarks økonomi. Regeringen og socialdemokratiet gør simpelt hen dette blændende.

Fremskridtspartiet har – det vil jeg da gerne vedstå – en helt anden politisk målsætning. Vi ønsker at opmuntre virksomheder og arbejdspladser til at producere mere. Vi er sikre på, at det er i samfundets og dermed også helt klart i de svage gruppers interesse, at der på vore produktive arbejdspladser bliver skabt flest muligt værdier. En forudsætning for, at det kan lade sig gøre, er bl.a. et væsentligt lavere skattetryk, og at virksomhederne har tillid til landets politiske ledelse og derfor kan disponere i tryghed.

På denne måde vil vi kunne skabe det størst mulige produktionsresultat og dermed også det bedst mulige grundlag for at kunne hjælpe og støtte de svageste i vort samfund. Men vi erkender blankt, at socialdemokratiet

og regeringen med betydelig dygtighed søger den stik modsatte politik gennemført.

Nu har den nuværende statsminister været den statsminister, der har siddet længst i nyere tid. Der er derfor nogle, der er begyndt at spekulere over, hvad eftertiden vil huske statsministeren for. Hvilke visioner, hvilke synspunkter, hvilke markante politiske initiativer vil række ud over statsministerens egen tid? Der er – det skal indrømmes – onde mennesker, der med det samme hævder, at den nuværende statsminister ikke vil blive husket for noget som helst. Men det er igen en helt utrolig og unfair bedømmelse. Det er nok rigtigt, at det ikke er muligt at finde visioner. Det er nok også rigtigt, at man heller ikke kan finde frem til nogle synspunkter eller nogle politiske initiativer, statsministeren vil blive husket for i eftertiden, men der er bestemt en væsentlig og monumental ting, som statsministeren under alle omstændigheder vil blive husket for igennem den lange årrække, han nu har siddet på statsminister-taburetten. Det er helt givet, at eftertiden vil erindre statsministeren for den utrolig kraftige lim, der har været mellem ham og statsministertaburetten.

Arne Melchior (CD):

Jeg skylder arbejdsministeren en dokumentation fra i formiddags, men da jeg ikke ser ham til stede, skal jeg nøjes med vedrørende de citater, vi var uenige om, at henvise til læsning på det maskinskrevne manuskript side 6/3, hvori jeg i ret mange sætninger og meget udførligt forklarer, at vi frygter i CD, at jobskabelsesloven har indbygget korrupsion, fordi den får private igangsættere til at spekulere i foretagsomhed, der ikke er økonomisk sundhed i, på grund af tilskuddet. Jeg må erkende, at jeg også har en enkelt sætning, hvor ordet korrumperende, som er ment over for netop denne frygt for, at man sætter usunde ting i gang, kan forstås som gående på det demokrati, jeg dernæst taler om. Derfor skal jeg beklage min del af den opståede misforståelse. Jeg er sikker på, at både arbejdsministeren og andre, der måtte have lyst til at efterlæse, vil se, at det dog er klart, når det ses i sammenhæng, og når man ikke tager en enkelt sætning ud af sammenhængen. Dette for en ordens skyld.

[Arne Melchior]

Og så over til dagens tekst. Jeg vil gerne citere statsministerens ord for nogle år siden om, at der ikke findes nogen opposition i dette folketing. Det var noget, statsministeren frydede sig over. I dag var han dog kommet så vidt, at han erkendte, at den kamp, der har været her i de senere måneder, er efter demokratiets egentlige opskrift, nemlig et spil og et modspil. Altså der bør være en opposition, der bør være en energisk, en meget kritisk opposition, der bør være en ambitiøs opposition. Statsministeren har i mellemtiden altså indset, at det har han. Det findes der.

Der er for mig ingen tvivl om, at han er klar over det, og at det er en af grundene til, at statsministeren og hans parti har indforskrevet sig så fuldstændig hos SF, som tilfældet er, og som det er fremhævet fra forskellige ordføreres side. Der kan også være andre, mere taktisk bestemte grunde til, at statsministeren har måttet foretage dette valg. Men der ligger altså også det i det, at han har frygtet, at firkløverpartierne kommer til. Hvis han ikke troede, de kunne fungere, var det jo meget nemt for ham og meget bekvemt for ham at lade dette demonstrere i fuld offentlighed. Men han ved i virkeligheden godt, at kom de til, så ville de yde et sobert stykke arbejde og holde ham og hans parti fra magten en god stund fremover. Mon ikke det netop er en hovedårsag til, at han ikke har ønsket denne situation?

Over for dette firkløver står altså en triangel, triangelpartierne S, SF og de radikale. Jeg kan ikke så meget som hr. Poul Schlüter og hr. Christophersen fritage de radikale for et ganske betydeligt medansvar for det, der er foregået de senere dage og uger. De forekommer mig noget forpjuskede. I den sammenhæng vil jeg gerne citere mig selv fra i fjor, hvor statsministeren havde talt om valg, og hvor nogle af hans ministerkolleger havde deltaget i denne snak i nogle uger. Da var det, jeg fik sagt til Berlingske Tidende en søndag morgen, at nu får vi enten det valg, eller også får vi en forpjusket statsminister. Vi fik begge dele. Og det kan vi leve med. Værre er, at vi har fået en forpjusket lovgivning, og at vi har en forpjusket politisk situation. Nu er forpjusket måske et slangord. Jeg har slået det op, og det står efter ordbogen for »uorden«. Vi har en uordentlig politisk situation, tør man nok sige.

Siden den dag tidligt i september 1981, hvor statsministeren af vanvare eller efter en pludselig indskydelse første gang fik sagt ordet »valg« i en eller anden truende form, siden den dag i september har vi ikke haft en eneste dag, hvor nogen i dette land med sikkerhed har kunnet sige, hvordan regeringen ser ud en måned fremme fra den pågældende dato inden for disse 9 måneder. I 9 måneder har tingene svømmet på den måde. Jeg har ikke noget imod, at der er en labil situation i nogen tid, at den er svømmende i nogen grad, men at den er totalt svømmende hele tiden, det må være ødelæggende for den politiske situation – og så altså for folkets, for nationens liv, som er afhængigt af den politiske situation, og for investering, igangsætning, opsparing, dispositioner af enhver art såvel for private som for virksomheder, offentlige såvel som kapitalistisk ejede. Det må være helt ødelæggende, og det er ødelæggende.

Nu er denne situation bestemt at skulle fortsætte. 9 måneder var ikke nok. Nu skal den fortsætte foreløbig i 3, 4, 5 måneder. Som et yderligere eksempel på forpjusketheden, på uordenen, skal jeg nævne, at de partier, triangelpartierne, som bærer denne forpjuskede lovgivning igennem, gør det, samtidig med at de både håner og bekæmper hinanden – og vel at mærke på de områder, om hvilke de stemmer sammen i tinget.

Vi har jo også været i et nært samarbejde med socialdemokratiet, i et egentligt forligssamarbejde. Da var vi 4 partier om det, men i den periode, det stod på, opførte vi os sandelig nobelt over for hinanden og bekæmpede ikke hinanden vedrørende de ting, vi havde indgået aftaler om og stemte sammen om. Vi havde ingen aftale om skolepolitik og om udenrigspolitik og om kulturpolitik og om energipolitik og en række andre ting; dér kunne vi slås frit, men i forbindelse med de ting, som skulle bæres igennem i fællesskab, når vi havde afsluttet vores diskussioner og eventuelle skænderier om tingene og var nået frem til en løsning, hånedes vi ikke hinanden på den måde, som vi har set det så sent som i dag at man gør, de tre partier, der danner flertallet, imellem.

Ja, SF har ligefrem lagt revolveren frem på bordet, for det er jo sådan, at statsministeren og hans regering har fået at vide helt konkret, at hvis ikke SF får sin vilje i meget

[Arne Melchior]

store, i meget vidtgående ting, og det senest den 31. december i år, så fyres revolveren af i brystet eller i skallen på regeringen. Det er altså den art af forpjuškethed og uorden, som alle, der gerne vil lægge planer, der måske rækker ud over det kommende nytår, har at leve med i den kommende tid.

Jeg skal love for, at det har vist sig, at fru Ritt Bjerregaard ikke har formået det, som hr. Per Hækkerup formåede i sin tid – hr. Per Hækkerup, som vi stadig savner og sikkert langt frem endnu vil have grund til at savne. Med al respekt for fru Ritt Bjerregaards evner på mange andre områder, så har hun i hvert fald ikke formået det, som det nok oprindeligt har været statsministerens hensigt at hun skulle formå, nemlig det, som hr. Per Hækkerup formåede.

Vi ser også på anden måde, hvordan tingene ikke lykkes for statsministeren. Vi ser, hvordan finansministrene flygter fra ham. Han havde en meget kompetent og fortrinlig finansminister, som ikke havde særlig gode resultater at vise frem, men kompetencen, dygtigheden, ærligheden, stræbsomheden, ingen tvivl om den. Han flygtede så fra det. Han hed Knud Heinesen – det hedder han stadig væk. Så kom der en anden lige så kompetent mand på posten, en mand, der voksede enormt med mange af opgaverne og var en meget fin formidler i forligssamarbejdet. Det var hr. Svend Jakobsen. Han holdt til det i 2 år, så flygtede han fra det, så ville han ikke sidde med ansvaret mere. Hvem havde statsministeren at ty til andet end den, som havde talt om afrundt og var flygtet netop fra denne post 2 år tidligere? Det kunne så være i orden, for nu havde han samlet kræfter igen og kunne klare den igen, men der går kun et halvt år, så meddeler han i pinsen det undrende folk, at han vil foretrække næstformandsposten i socialdemokratiet. Med al ære og respekt for den ene af de to næstformandsposter i dette meget store parti, så ville det nok være mere interessant for befolkningen, hvis vi havde en finansminister, der sagde: jeg vil gerne være finansminister i de næste 3 år, ikke fordi det er særlig morsomt eller særlig let, men fordi jeg føler mig kompetent til og vil påtage mig opgaven og vil gøre de ting på en måde, som regeringen, socialdemokratiet og nationen i øvrigt kan være tjent med. Sådant en finansminister bør vi have. Stadig væk min respekt

for hr. Knud Heinesen, men det er meget uheldigt for nationen med en finansminister – der vel står disse svære sager allernærmest og bør have størst indsigt i dem – der meddeler: jeg vil helst være den ene af to næstformænd i mit parti.

Så hr. Gert Petersen kan godt have ret i det, han sagde før om, hvad hr. Erhard Jakobsens og CDs ønske var. Det er da rigtigt, at helt tilbage til 1973, da CD blev dannet, var det for at splitte den blokpolitik, den opdeling i to modstående blokke, som dette folketing dengang bestod af; S-SF på den ene side og VKR på den anden side. En del af mønsteret eller mange dele af mønsteret har skiftet flere gange undervejs, men hr. Gert Petersen har ganske ret, når han for lidt siden heroppefra statuerede, at nu har vi igen en stærk – frivillig eller tvungen, jeg tror fra statsministerens side nødtvungen og ugerne – forbrødring mellem S og SF. Det skal ikke være nogen hemmelighed, at det fortsat vil være vort formål – og vi har da lidt større styrke til det i dag, end vi havde før – at være med til at ændre på den situation, således at der bliver mulighed for at arbejde i den modsatte retning af, hvad SF gerne vil.

Dermed er jeg kommet til mine sidste 5 minutter og til måske mit hovedformål med at have taget ordet i denne lidt post festumagtige debat, nemlig at starte den nye valgkamp. For der er jo ikke nogen tvivl om, at med denne helt ustabile, flydende, svømmende situation fortsat som eneste udsigt for befolkningen, så må det næste valg nærme sig, og det bør komme snarest muligt til efteråret. Jeg vil godt sige, hvad for os i CD en del af emnerne for denne valgkamp vil være. Det vil være en advarsel til befolkningen: I har endnu en chance, før SF, som hr. Poul Schlüter – forhåbentlig som en dårlig profet, men dog manende, nødvendigt – fremlagde her, bliver lige så stort som socialdemokratiet. Før dette sker, får vælgerne mindst én chance endnu, og det bliver det næste valg. Der vil CD gå allerforrest med den løftede pegefinger og sige: gør som I vil, I skal have det, I bestemmer, det er klart, men I skal også vide, at indskriver I disse partier til fremgang, så er det altså at åbne for jordbank og jordrente, det er at åbne for angreb på pensionsrettigheder, det er at åbne for en skattereform efter SF-model, det er at åbne for en masse ting, som vil trække tæppet og

[Arne Melchior]

forudsætningerne væk under de dispositioner, som borgerne har truffet i tillid til en vis samfundsform og et vist samfundssystem, som man med frygtelig hastige skridt – hastigere, end man for nogle få år siden har behøvet at frygte det – vil revolutionere. På en fredelig og demokratisk vis, men med ordet revolution mener jeg her: ændre så afgørende, at der ikke er tale om en evolutionær udvikling, men om helt ændrede forudsætninger. Den pegefinger skal blive løftet ikke mindst af de nuværende 15 CD-medlemmer i denne sal, således at vælgerne ikke skal være i tvivl om, at de ikke skal skrive sig ind på noget, de ikke vidste hvad var, når de skal sætte krydset på stemmesedlen engang før julen 1982.

Nogle vil måske sige: nå ja, det er ham dér fra CD, han har ikke noget program. Var det ikke sådan, statsministeren sagde? Men gangen efter, da han var oppe på talerstolen, citerede han nu fra et CD-programskrift. Man vil sige: nå ja, de vil bare være imod noget; er der ikke noget, de er for? Det vil også fremgå af den kommende valgkamp. Ikke, at vi vil flytte hegnspæle eller lave reformer i øjeblikket. Det er tiden ikke til. Vi mener, at det er meget positivt, meget fremadrettet at forsvare noget sundt, som er bygget op, i en tid, hvor det stormer og angrebene sætter ind fra mange sider. Da skal man bevare det, man har opnået, i respekt for dem, der har opnået det, og i glæde over det, det indeholder. Da skal man forsvare det, hævde det og bevare det. Det er sandelig i sig selv en stærk og positiv gerning, som også eftertiden vil have grund til at se på med største fryd og fornøjelse.

Jeg vil da godt sige, at der er en masse ting, CD gerne vil, og som CD gerne vil have et regeringsskifte for at få sikret. Jeg skal ikke sige noget om, hvordan regeringen skal se ud, men jeg har talt om oppositionen, som er der. Vi vil, at Danmark skal være en troværdig partner for vore allierede både i den nordatlantiske alliance og i den europæiske markedsalliance, en troværdig partner for de allierede, uden hvilke vore demokratiske frihedsrettigheder såvel som vore økonomiske muligheder ikke er noget som helst værd. Er der ikke en troværdighed, og er der ikke det sammenhold mellem disse allierede, så er der overhovedet ikke nogen grund til at flytte hegnspæle, for så bliver hegnspælene jo dår-

ligt nok værd at bruge som redningskranse i det stormfulde hav, vi så kommer ud i.

Vi ønsker også at være troværdige partnere i økonomisk henseende for den ene og den anden, både udadtil for omverdenen og for vort eget lands borgere. Vi ønsker, at glæden ved at arbejde, at stræbe, at gøre sig umage, at finde på og engagere sig, at investere både midler og sig selv, at risikere noget for at opnå noget, at glæden ved dette skal sættes i højsædet.

Vi ønsker, at glæden ved gennem stræbsomhed at anskaffe sig ting og andre goder, man har råd til, skal komme i højsædet og skal respekteres. Vi ønsker, at der på ny skal være glæde og tryghed ved at spare op, og vil ønsker ikke mindst, at ungdommen skal kende glæden ved ydelse og ved selvansvar på grundlag af stolthed over den arv, de har modtaget – ikke bare den materielle, men også den kulturelle og den åndelige, som vi lægger meget stor vægt på.

Der er meget positivt, vi vil, men det kan ikke ske, så længe revolutionære tendenser fra SF har så stor indflydelse på 90 mandater i dette folketing, som tilfældet er i øjeblikket. Derfor, ulig vor normale skik – CD plejer at være med til at tilsætte regeringer og bevare regeringer og nagle dem til ansvaret og ikke ønske valg i utide – men på grund af den situation, der er skabt i de senere måneder, er et snarligt kommende valg nødvendigt og velkomment, og vi skal gøre vort bedste til, at vælgerne snarest muligt får lejlighed til at tage stilling til disse meget afgørende ting.

Niels Helveg Petersen (RV):

Fra det øjeblik regeringen fremlagde sine forslag om afgiftsforhøjelser, har det radikale venstre kritiseret afgiftsudspillet for at være utilstrækkeligt over for de problemer, vores økonomi står over for. Derfor sagde vi fra start: dette udspil kan ikke danne grundlag for en aftale. En sådan aftale er ikke indgået. Det radikale venstre har taget stilling til regeringens forslag ét for ét, fra sag til sag.

Oplægget, som nu er vedtaget, indebærer en forhøjelse først og fremmest af giftskatterne. Det har vi taget medansvar for i dag, det har vi gjort før, og det kommer vi muligvis også til at gøre i fremtiden, således som alle partier – med en enkelt undtagelse – har gjort det med jævne mellemrum. Ophidselsen

[Niels Helveg Petersen]

ved vedtagelse af afgiftsforhøjelser er under tiden stor, men jeg vil da gerne bidrage til at bringe proportionerne i orden.

Det økonomisk-politiske indgreb, der er foretaget i dag, kan betegnes på 3 måder. Det er uhyre traditionelt. Det er utilstrækkeligt. Men det er efter vores opfattelse samtidig nødvendigt i situationen, bl.a. og først og fremmest for at finansiere den ekstra indsats over for ungdomsledigheden, som vi har ønsket, som vi har efterlyst, og som vi føler os forpligtet over for.

Fra arbejdet tog sin begyndelse straks efter valget, har vi i det radikale venstre tillagt bekæmpelse af ungdomsledigheden den højeste prioritet.

Med det, der er sket i denne samling, har vi taget vigtige skridt. En stor udvidelse i antallet af lære- og praktikpladser, udbygning af kapaciteten i de faglige og andre uddannelser, og også gennemførelse af jobskabelsordningen vil jeg nævne i denne forbindelse.

Jeg vil gerne sige både til talsmænd for socialdemokratiet og til talsmænd for SF, at vi anser det for en forbedring og ikke for en forringelse, at jobskabelsordningen udelukkende vedrører de 18-25-årige. Det er en forbedring, fordi den bistand, den hjælpende hånd, vi skal yde, er der særlig grund til at yde over for de mest udsatte, de på lang sigt mest udsatte grupper, og det er de unge i disse år.

Men jeg vil gerne sige, at selv med vedtagelsen af disse initiativer på ungdomsledighedsområdet tror vi ikke, det er tilstrækkeligt. Vi tror, vi vil komme til at stå over for nye problemer med at bekæmpe ungdomsledigheden. Jeg vil gerne advare imod, at man tror, at nu er det problem løst. Det er det ikke. Der mangler meget. Der mangler bl.a. meget på et af de områder, vi burde tage fat på hurtigt, med at sikre den tilstrækkelige koordinering, effektivisering af det offentlige egen håndtering af problemet, af den offentlige administration.

Efter vores opfattelse kan de grundlæggende problemer i vores økonomi ikke løses ad stramningens vej. Vi kan ikke beskatte os ud af krisen, og vi kan heller ikke bespare os ud af krisen ved uigennemtænkte angreb på offentlige udgifter. Kunne vi bare det, så var det langt mere ligetil at løse vore økonomiske problemer. Vores hovedproblem er kon-

kurrenceevnen over for udlandet. Med en åben økonomi, med stor udenrigshandel er den eneste mulighed for at få bedre balance at forbedre konkurrenceevnen – ikke kun af og til og lidt tilfældigt her og der, men år for år og som led i en langsigtet og fastholdt politik. Det er opgaven. Desværre må vi konstatere, at folketinget med sin nuværende sammensætning og politiske opdeling er uegnet til at løse lige netop den opgave.

Det hænger sammen med, at folketinget i disse måneder er dybt præget stadig væk af udfaldet af sidste valg. Det er præget af, at det var de partier, der havde de mest bekvemme synspunkter, der sejrede ved valget. På højre side lovede centrum-demokraterne, at velerhvervede rettigheder af alle arter nok skulle blive beskyttet. På den baggrund kunne CD så også love vælgerne, at de ikke ville løse nogen problemer.

På den anden side blev SF sejrherre på bekvemme løfter om, at det var nemt og ligetil at forøge beskæftigelsen med 125.000 job det første år og yderligere 30.000-40.000 det næste uden at øge skattetrykket, uden at røre ved reallønnen.

Resultatet af det valg sidder stadig væk, for det betyder, at bærende partier både til højre og venstre side i salen har mistet mod til at foreslå og til at gennemføre upopulære foranstaltninger. Der er gode eksempler. Sparerfolket fra venstre og konservative, der gik til valg på en VK-plan med milliardbesparelser, undslår sig ikke for sammen med SF og VS at gennemføre betydelige udgiftsforøgelser hen over hovedet på regeringen. Hvor er spareideerne blevet af? Og socialdemokraterne er endnu så lammede af SFs fremgang, at de ikke tør foreslå virkningsfulde økonomisk-politiske indgreb.

Det kan regeringen selvfølgelig ikke få nogen høj karakter for, men samtidig må jeg sige, at oppositionens indsats, alternativt, har været usammenhængende og i øvrigt også været præget af indre kappestrid.

Opgaven er ikke at få afløst én svag mindretalsregering af en anden, formentlig endnu svagere. Opgaven er at skabe et politisk grundlag for samling, for at fastholde en økonomisk politik igennem en længere periode med konsekvens. Derfor er jeg også enig med hr. Poul Schlüter, når han siger, at det, der er behov for, er en bred, utraditionel re-

[Niels Helveg Petersen]

geringsdannelse og ikke en svag mindretals-regering.

I overvejelserne om den økonomiske politik tager det radikale venstre sit udgangspunkt i de råd, som regeringen og folketinget og offentligheden i en tæt strøm modtager fra sine økonomiske rådgivere, fra Nationalbanken, de økonomiske vismænd, budgetdepartementet. Rådet lyder: vi skal forbedre konkurrenceevnen, vi skal føre indkomspolitik, hvis vi vil forbedre beskæftigelsen, og hvis vi vil øge investeringerne.

Det system, vi har for lønfastsættelse her i landet, passer ikke til situationen med lav vækst, med høj ledighed og høj inflation. Tværtimod er det system, vi har, medvirkende til at øge beskæftigelsesproblemerne og til at underminere konkurrenceevnen. 2-årige overenskomster med automatik i overenskomstperioden i form af dyrtidsregulering, taktregulering og andet betyder, at der lægges en meget høj bund i indkomstudviklingen. Det betyder, at det er umuligt at nå ned på en omkostningsudvikling, der kan forenes med hensynet til beskæftigelsen og investeringen. Kører vi videre med dette system, er resultatet på forhånd givet: så stiger ledigheden, og så falder reallønnen yderligere. Dette er ikke grå teori, dette er virkeligheden i Danmark i 1982, men det er også virkeligheden i 1983 og i 1984 og endnu flere år frem. Med alle de vanskeligheder, som alle kender, som indkomspolitikken frembyder, er det dog den eneste farbare vej, og regeringen – også den nuværende – kommer til at betræde den, hvis der skal være nogen som helst mening i snakken om, at man nu vil gøre noget varigt for beskæftigelsen.

En indkomstudvikling på et lavere niveau må suppleres med fordelingspolitiske indgreb, med en skattereform, med obligatorisk overskudsdeling på de enkelte virksomheder og med forbedring af uddannelsesstilbuddene. En indkomspolitik af denne art, kombineret med en skattereform, der giver en lavere beskatning af merindkomst, overskudsdeling og en forbedring af uddannelsesstilbuddene, det er, hvad det radikale venstre foreslår, og set i forhold hertil er regeringens samlede marts-pakke ikke tilfredsstillende.

Flere foregående talere har hæftet sig stærkt ved SFs rolle i de seneste døgn og ved den aftale, som er indgået om afgifterne mellem S og SF, og som det radikale venstre

ikke har del i, men som vi har taget til efterretning. Det, jeg gerne vil pege på, er, at ved at indgå i aftaler om dette påtager SF sig et direkte medansvar for den økonomiske udvikling. Hvad der fra nu af sker med hensyn til beskæftigelsen, med hensyn til prisstigninger, valutaforhold og renteutvikling, det er også SFs ansvar. Det er længe siden, SF har haft et sådant ansvar. Partiet har boltret sig frit med de lette løsninger, med de bekvemme løsninger. Den tid er forbi. Det er en ny situation for SF at have et ansvar for, hvad der skal ske, og de kan heller ikke rigtig vænne sig til det. For på hvilken måde er det de tager ansvaret op? De tager ansvaret op ved at sige: nå ja, men hvis ikke vi får vores vilje til efteråret, så vil vi slet ikke stå ved noget af det, så stiller vi forslag om at ophæve nogle af de afgiftsforhøjelser, så skal afgiftsforhøjelserne på øl og tobak ikke træde i kraft. Hvad er dog det for en måde at tage et ansvar på?

Må jeg i øvrigt sige til SF, at jeg tror, SF overhovedet ikke behøver at ulejliges sig med at stille sådanne forslag. Det er der nok andre der finder på. Jeg kan da ikke forestille mig andet, end at der er oppositionspartier her i salen, der kunne finde på som noget af det første, de gjorde til oktober, at fremsætte et sådant forslag. Det er det ene i sagen. Det andet i sagen er næsten, at SF her har lovet, at hvis bare oppositionen er rigtig umedgørlig med hensyn til en ny skattepolitik, så har SF også lovet at sørge for, at der bliver udskrevet valg engang i december.

Det er sådan set, hvad hr. Gert Petersen sagde: hvis folketinget er umedgørligt og ikke kan sikre en skattereform, så skal vi nok sørge for at afskaffe regeringen til december. Så hr. Arne Melchior får muligvis ret i sin forudsigelse om et hurtigt valg.

Det, som jeg hæfter mig ved ved SFs måde at tage ansvaret på, er, at jeg synes, det er uklædeligt at ledsage en aftale med den slags trusler. Det viser for os bedre end mange ord, at samarbejdet mellem socialdemokratiet og SF ikke bygger på tillid, men på mistro.

Jeg skal gøre en enkelt bemærkning mere til SF. Hr. Gert Petersen har stået igen her i dag og sagt, at disse afgifter på øl og tobak vender den tunge ende nedad. Det er en svag efterklang af, hvad hr. Aksel Larsen stod og sagde fra denne talerstol i årtier. Det svarer overhovedet ikke til nutidens forhold. Er der

[Niels Helveg Petersen]

noget mere virkelighedsfjernt i dag især da for et parti, der påberåber sig at være miljøbevidst, end at ville forsvare under alle forhold rygning eller ville forsvare forbrug af øl? Hvad har det med miljøpolitik at gøre? Hvad har det med et nutidigt syn på disse forhold at gøre? Sociale problemer i Danmark er knyttet til ganske andre forhold end til forbruget af tobak og af spiritus.

Det, der er vigtigt, er ud fra sociale synspunkter netop at bekæmpe forbruget af disse ting mere bevidst, end man tidligere har gjort. Det har noget med socialpolitik at gøre, ikke hr. Gert Petersens synspunkter.

Jeg vil kun sige to ting til hr. Camre. Inden de socialdemokratiske talere skal ud og holde grundlovstaler, vil jeg pege på, at det jo altså ikke er rigtigt, at jobskabelsesordningen er for alle med hovedvægt på de unge; det er faktisk ikke det, der står i loven, og det vil jeg bede hr. Camre læse på, inden han skal holde sin grundlovstale.

Det andet, jeg vil sige, er, at hr. Camre fuldstændig glemte at sige noget vigtigt om situationen efter denne folketingsssamling, nemlig at vi slutter denne folketingsssamling med en ringere økonomisk situation, end da vi startede den, med stigende ledighed, med stigende ubalance i vor økonomi, med stigende vanskeligheder med vores betalingsbalance og prisudvikling. Det glemte hr. Camre. Det vil jeg advare socialdemokratiet imod at glemme, for den virkelighed, som er omkring os, er en slem krabat og vil sørge for, at det bliver en brat opgånen.

Waldorff (VS):

Jeg tror, det må være ret svært for de fleste at forstå, hvad det egentlig er for nogle slagsmål, der er foregået under martspakkeforhandlingerne herinde. Udefra ser det ud til, at vi har en regering, som endelig har taget sig sammen til at gøre et eller andet ved den store arbejdsløshed, som findes. Sådan er det faktisk, så vidt jeg kan vurdere, lykkedes socialdemokratiet at få det til at se ud. På den anden side har man så de borgerlige partier, herunder da bestemt det radikale venstre, der først og fremmest ser det som deres opgave at pleje de private arbejdsgivers interesser. Sådan tror jeg egentlig det ser ud for mange; det er bare et forkert billede af, hvad det er, der virkelig sker.

Socialdemokratiet gik til valg og dannede også regering på en handlingsplan, som indeholdt to ting. Det ene var en økonomisk politik, som først og fremmest skulle gøre noget ved betalingsunderskuddet. Det skulle ske gennem en stram og asocial finanspolitik, og det skulle ske gennem massive tilskud til erhvervslivet, især i form af en lang række skattelettelser og nye skatteunddragelsesmuligheder for erhvervslivet.

Den del af handlingsplanen har socialdemokratiet nu gennemført, og det har den gjort med støtte fra de borgerlige partier. Der er kommet en scribe skattelove igennem: støtte til landbruget og meget mere, sådan at man alt i alt har pumpet over 3 mia. kr. ud i erhvervsstøtte i år. Privatkapitalen har selvfølgelig ikke fået alt, hvad den ønskede sig. Den er som bekendt umættelig, men den har faktisk fået i alle ender og kanter, også langt ud over hvad selv socialdemokratiet på nogen måde kunne begrunde i et rimeligt hensyn til produktion og beskæftigelse.

Det, der er pointen, er, at der ikke er nogen garanti for, at disse tilskud bliver omsat i arbejdspladser. Tværtimod må man sige, at eftersom disse milliarder jo skal kradses ind et eller andet sted i form af afgifter eller stramninger, er der i virkeligheden garanti for, at det bedste, man kan håbe på, er, at arbejdsløsheden ikke stiger som følge af den erhvervsstøttepolitik.

Det, som har manglet indtil i dag, er den anden del af handlingsplanen, nemlig indsatsen imod arbejdsløsheden. Fagbevægelsen har jo presset hårdt på regeringen i flere år, og det har så udmøntet sig i det, som er blevet kaldt martspakken.

Hvis vi nu et øjeblik lader, som om martspakken virkelig var det, som store dele af fagbevægelsen har krævet, hvis vi lader, som om martspakken var opfyldelsen af socialdemokratiets løfte om at skabe 50.000 nye arbejdspladser hvert år, hvis den var en opfyldelse af løftet om om nødvendigt gennem tvangsindgreb over for arbejdsgiverne at sikre lære- og praktikpladser og den slags ting, kunne der måske godt være hold i den fremstilling, jeg startede med at give indtrykket af, nemlig at man på den ene side havde en regering, der ville gøre noget for arbejdsløsheden, på den anden side en borgerlig opposition, som ville gøre noget for profitterne i

[Waldorff]

stedet for. Men sådan er det bare ikke, desværre kan man sige.

For martspakken opfylder ikke løftet om de mange arbejdspladser, som socialdemokratiet er kommet med. Vi indrømmer, at regeringen på nogle punkter er kommet med øgede, offentlige investeringer, og det er godt nok – især på energiområdet er det godt nok – men det er meget lidt i forhold til, hvad der skulle til. Tvangsindgrebet, som man bebudede for at fremskaffe lære- og praktikpladser, er opgivet, og det, man har fået i stedet, er nogle fuldstændig uanstændig høje tilskud til arbejdsgiverne, og det sker, uden at man har garanti for, at det samlede antal lære- og praktikpladser bliver større, end det er i dag. Det er med andre ord erhvervstilskud, man her laver.

Sikringen af de langtidsarbejdsløse er blevet til en meget traditionel forhøjelse af de løntilskud, som arbejdsgiverne får, og vi ved – og socialdemokratiet ved også – at det er umuligt for fagforeningerne at kontrollere, at arbejdsgiverne ikke nedlægger eksisterende arbejdspladser og opretter nye for at kunne få statstilskud til det. Det er også erhvervsstøtte.

Endelig er der flagskibet: jobkabelsesloven, som jo skulle åbne for en offentlig produktion i lønarbejdernes interesse, som skulle skaffe arbejdspladser ved at iværksætte en produktion dér, hvor arbejdsgiverne ikke ville investere i arbejdspladser, fordi de kunne hente sig en større profit andre steder. Den jobkabelseslov er blevet totalt udhulet ved, at man har givet arbejdsmarkedsnævnene vetoret over for alle kommunale projekter. Her kan arbejdsgiverne sidde og blokere for de ting, der kommer, eller, hvis de foretrækker det, sætte sig på projekterne og stikke erhvervsstøtten i lommen. Situationen er faktisk den, at erhvervsstøttedelen af socialdemokratiets handlingsplan er gennemført sammen med de borgerlige, og at beskæftigelsesdelen, som man har været ved at kløges så kraftigt i her på det sidste, er blevet så udvandet, at man jo faktisk må give Hardy Hansen fra Specialarbejderforbundet ret i, at martspakken alt i alt næppe skaffer flere arbejdspladser, når man regner de afgifter med, som skal finansiere martspakken, og som stensikkert betyder ny arbejdsløshed.

At borgerlige så alligevel ikke vil være med til det på trods af de store indrømmelser

fra socialdemokratiet, som er givet, er der sådan set ikke noget mystisk i, for de borgerlige vejr morgenluft. Derfor er de selvfølgelig meget lidt tilbøjelige til at acceptere bare en principvedtagelse i en jobkabelseslov om offentlig produktion, hvis de skimter muligheden for selv at komme til at danne regering og derefter komme igennem med langt mere renlivede borgerlige løsninger end dem, som socialdemokratiet gennemfører. At socialdemokratiet er gået så langt i borgerlig retning både af egen fri vilje og i hvert fald i meget høj grad på grund af det radikale pres, er heller ikke så forunderligt. Det hele ligger i forlængelse af, hvad socialdemokratiet har lavet siden krisens begyndelse. Der har ganske vist været fra socialdemokratiet en del signaler, det må vi indrømme, om, at man også i socialdemokratiet er blevet bekymret over, hvad der skete. Men, siger man så, vi er nødt til at bevare regeringsmagten, og hvem kan egentlig, når det kommer til stykket, være særlig uforstående over for den tendens til taburetklæberi, når alternativet faktisk er en borgerlig regering med f.eks. en energiminister Arne Christiansen, som skal administrere statens indsats i olieeffterforskningen, eller – guderne må forbyde det – en Arne Melchior siddende på kulturen.

Men det, som virkelig er tragisk i denne sag, er, at socialdemokratiet tilsyneladende ikke forstår, hvad prisen er for at beholde regeringsmagten for enhver pris. Prisen er en passivisering, prisen er en splittelse, prisen er en svækkelse af arbejderklassen. Socialdemokratiets meget halvhjertede reformarbejde har faktisk den virkning, at man i fagbevægelsen opgiver at slås for reformer. Socialdemokratiets mange indgreb i de senere år har faktisk den virkning, at meget store dele af fagbevægelsen mister troen på, at man kan komme igennem med at kæmpe for resultater.

Dertil kommer så, at socialdemokratiet på nogle meget vigtige områder som eksklusivaf-taler, gennem løntrykkerbekendtgørelsen som en opstart på en egentlig ungarbejderløn, gennem tvangsansvisning af arbejdsløse, gennem frasortering af ældre, af de helt unge, af enlige fædre og mødre med børneopdragsproblemer osv. osv. er direkte ansvarlig for en undergravelse af de faglige organisationer og de faglige rettigheder.

Det, der sker, er, at man undergraver netop den styrke, som skulle skabe muligheden

[Waldorff]

for fremtidige reformer eller i det mindste skulle forhindre, at det går endnu værre, end det går i øjeblikket, for den eneste mulighed for at dæmme op imod den borgerlige destruktionspolitik er arbejderbevægelsen og arbejderklassens kamp.

Det spørgsmål, som tusinder af socialdemokrater landet over stiller sig, og som også er baggrunden for, at så mange af dem slutter op om SF nu, er selvfølgelig: hvor dyrt skal man købe sine reformer? Hvornår begynder reformer og småforbedringer at blive så kostbare, at man reelt sælger sig selv på længere sigt? Her har socialdemokratiet for længst efter min mening overskredet grænsen.

Men det, som måske nok er det mest forunderlige i dette mærkværdige forlig, er nu altså SF. Man kunne måske sige, det var de radikale, for de radikale har det sidste år hærget i det politiske liv og i medierne i en sådan grad, at det formentlig kun overgås af mund- og klovsygen, og at man er begyndt at vænne sig til dem, men alligevel vil jeg godt fastholde, at det er SF, der er det mest forunderlige i denne sag. Det er jo netop gennem kritikken af socialdemokratiet, netop gennem spørgsmålet om, hvor dyrt man skal betale for de småreformer, som man kan få igennem ved at sidde på regeringsapparatet, at SF er blevet stort. Så er spørgsmålet: hvordan kan SF efter at have fået en enorm tilslutning bl.a. på sin kritik af socialdemokratiets undergravning af fagbevægelsens styrke gå med til en jobskabelseslov, som er med til at nedbryde sammenholdet i arbejderklassen? Den nedbryder sammenholdet, fordi den med SFs arbejdsmarkedsordførers ord skaber et B-arbejdsmarked, hvor de unge bliver isolerede i en ghetto, og fordi den forbereder en ungarbejderløn, som vil få enhver arbejdsgiver med respekt for sig selv til at sige, når ældre arbejdere kommer og stiller lønkrav: hvis der er mere vrøvl, så kan vi få unge ind til en lav løn. Hvordan kan SF efter at have fået tilslutning til den kritik af socialdemokratiets samarbejde med de små forligspartier så stemme for og tage ansvar for en politik, som i hvert fald på væsentlige områder bygger på de samme elementer som dem, der blev aftalt mellem socialdemokratiet og det radikale venstre, CD og kristelighe-den i maj 1980 og i maj 1981? Det er jo afgifterne fra dengang, som SF nu har stemt

for. Det er jo også sådan, at de forskellige beskæftigelsesfremmende foranstaltninger, som de kaldes, i alt væsentligt bygger på de samme tilskudsprincipper til private arbejdsgivere som dengang, og hvor arbejdsgiverne fodres med tilskud i begge ender, uden at der er nogen garanti for merbeskæftigelsen.

Jeg vil gentage, hvad jeg har sagt tidligere på dagen, da vi diskuterede jobskabelsesloven, at jeg godt kan forstå SFs dilemma. Vi ved, at socialdemokratiet ikke bare venter på, men direkte søger at finde en situation, hvor man kan få SF hængt ud, og hvor man kan udråbe for alverden: SF er ikke noget ansvarligt parti, SF er anledningen til, at vi får en borgerlig regering, SF kan man ikke regne med – formentlig fordi man tror, at man på den måde kan få nogle af de tabte mandater tilbage. Men det problem løser SF jo ikke ved at sige ja til en politik, hvor beskæftigelsesinitiativerne ikke indeholder en reel garanti for, at der også sker en væsentlig indsats mod arbejdsløsheden. Til gengæld er det dødssikkert, at de afgifter, som man tager ansvaret for, skaber arbejdsløshed. VS har aldrig afvist at være med til en beskæftigelsespolitik, tværtimod. Vi har heller aldrig afvist at være med til at finansiere en reel indsats imod arbejdsløsheden. Tværtimod har vi anvist den mest omfattende finansieringsmulighed, som regeringen nogen sinde har fået tilbudt, igennem vores krav om beskatning af de private pensionsordninger. Det havde ikke nogen interesse. I den situation er svaret selvfølgelig ikke, at så må man bøje sig for socialdemokratiets stokkemoder, for så sker der bare det, at socialdemokratiet får endnu flere og endnu bedre argumenter for at svække og passivisere arbejderklassen, hvorefter det bliver endnu sværere at rejse en bevægelse imod krisepolitikken.

Noget af det bedste, man kan sige om SFs resultater, er, at SF i det mindste ikke denne gang har betalt hele prisen for nogle luftige løfter, som det er sket tidligere. Man har skabt sig en, så vidt vi kan se, reel mulighed for at stå af til december og igen året efter. Dog vil jeg sige, at hvis man skal udnytte de muligheder til andet end at bøje sig og sidde tilbage med sorteper, så skal de situationer, der opstår til den tid, forberedes helt anderledes offensivt, end SF har gjort det med modtagelsen af martspakken.

[Waldorff]

Det er fantastisk vigtigt i denne situation, at der er nogen, der siger fra, når socialdemokratiet sælger ud af fagbevægelsens og arbejderbevægelsens interesser. Det har i flere år været VS' og SFs funktion. Lige nu er det måske især VS' funktion. Det er også meget vigtigt, at der er nogen, som hele tiden viser konsekvenserne for de grupper, som blev ramt af de herskendes politik og samfundsudvikling. Det er det, som VS bl.a. har gjort ved at sætte børnepolitikken i centrum og ved at tage sådan noget som retssikkerhedsspørgsmål op. Det bliver ikke mindre vigtigt i fremtiden.

Vi er godt klar over, at SF selvfølgelig ikke har arkiveret sin egen politik lodret, fordi man er gået ind i dette forlig. Vi er også godt klar over det dilemma, som SF befinder sig i, men man får altså bare ikke rejst nogen bevægelse, hvis man bliver siddende i dilemmaet.

Chr. Christensen (KrF):

Så fik ping-pong spillet mellem regeringen, SF og det radikale venstre om ansvaret for den politiske situation endelig en afslutning. Det blev med klar fordel til SF, som herefter må betragtes som det toneangivende parti i de beslutninger, der fremover skal gennemføres her i landet. Afslutningen blev en lige så klar udkobling af det radikale venstre, efter at dette parti måtte lægge mandater til et landbrugsforlig, der af landbrugets førstemand blev karakteriseret som noget uansvarligt bras.

Regeringen bevarede taburetterne, men den placerede den danske befolkning som den egentlige taber i det nu afsluttede spil. Den del af erhvervslivet, der kæmper for at overleve økonomisk, kan nu se frem til en laden-stå-til-periode på et halvt år og frygte for, hvilket udspil SF vil tvinge regeringen til, når vi når efteråret. Den politiske drejning til venstre i dansk politik, vi har kunnet notere i den nu afsluttede samling, synes altså ikke blot at fortsætte, men også at tage yderligere fart.

Perioden siden valget i december har været præget af stor usikkerhed fra regeringens side og ustandselige slagsmål mellem socialdemokratiet, SF og det radikale venstre. SF og de radikale har rykket i hvert sit jakkeærme, har statsministeren udtrykt det. Det har

lammet regeringen, så den ikke har kunnet løse de opgaver, den skulle løse; jeg tænker her især på landbrugets forhold. Det, den har taget fat på, har afsløret en politisk kurs, der efter vor opfattelse ligger helt forkert i forhold til den kurs, regeringen skulle tage for at fremme samfundets samlede interesser og behov.

Det er en udvikling, kristeligt folkeparti beklager. Det gør vi ikke mindst, fordi vi inden for det sidste år har været i et forpligtende samarbejde med regeringspartiet, et samarbejde, der gav gode resultater og gav os en klar fornemmelse af, at regeringen havde forståelse for, hvad der burde og skulle gøres.

Regeringens binding til LO og dens stædige fastholden af retten til i påkommende tilfælde at kunne beskatte befolkningens opsparing til pension førte til dens fald i november sidste år, men desværre også til valg af SF som ny samarbejdspartner sammen med det radikale venstre, et politisk samarbejde med klar tyngde til venstre for midten i dansk politik og derfor efter vor opfattelse til stor skade for erhvervslivet.

Dette trekløvers indbyrdes splittelse har lammet arbejdet. Deres forsøg på indbyrdes at spille sorteper videre til hinanden i form af ansvaret for den manglende indsats har slidt dem ned og sløret deres blik for de langsigtede opgaver. Resultatet er, som jeg nævnte før, bl. a. blevet en landbrugsaftale mellem regeringen og det radikale venstre, som af landbrugets førstemand har opnået den omtalte karakteristik »noget uansvarligt bras«.

Efter landbrugets opgørelse giver det landbruget mellem 200 og 300 mill. kr. I forhold til det milliardbeløb, landbruget havde brug for, er det uendelig ringe.

Efter de forhandlinger, vi før jul var inde i sammen med regeringen og det radikale venstre om løsningen af landbrugets problemer, er det for os komplet uforståeligt, at det radikale venstre har accepteret en aftale som den, der nu er indgået. Vi har haft et positivt og godt samarbejde med dette parti netop om dette spørgsmål, og vi har også haft en fornemmelse af, at de var klar over, hvor vi skulle hen. Derfor er vi nu ganske uforstående.

Vi ønsker ikke, at organisationerne skal styre det parlamentariske liv, heller ikke, at

[Chr. Christensen]

de skal styre regeringen. Det har vi ofte givet udtryk for. Men vi har også samtidig klart sagt, at vi finder det naturligt og rimeligt, at man forud for væsentlige politiske aftaler for store erhvervsgrupper konsulterer dem og søger en forståelse for de ordninger, der skal gennemføres. Det gælder ikke mindst erhvervsgrupper, der har stor betydning for vores valuta- og beskæftigelsesforhold, som tilfældet er for dansk landbrug. Men alt tyder på, at dette ikke er gjort i tilstrækkelig omfang. Resultatet bliver, at de flere hundrede tvangsauktioner, som har været udskudt i håb om, at hjælpen til gældssanering, akkorder m.v. blev gennemført inden folketingets sommerferie, nu bliver effektueret. Hvor mange hundrede eller tusinde det drejer sig om, kan man jo forhøre sig om på rette sted, men efter landbrugets egne opgivelser er det jo i tusindtal.

De i mange landbohjem bristede forhåbninger til den nærmeste fremtid, som aftalen skaber, vil ikke gøre forholdene mindre alvorlige, men snarere føre til en beskræftelse af Landbrugsrådets præsident, Hans O. Kjeldsens, spådom om, at aftalen vil gøre landbrugets krise værre end landbrugskrisen i 1930'erne.

Det er på denne alvorlige baggrund rimeligt at spørge, hvordan man fra forligspartierne side kunne have råd til forleden dag her i tinget totalt at afvise den udstrakte hånd, der lå i beslutningsforslaget fra venstre, de konservative, CD og kristeligt folkeparti om løsningen af landbrugets forhold. Det var jo det, man gjorde.

Det er et meget tungt ansvar, regeringen og det radikale venstre her har påtaget sig over for dansk landbrug og dermed for samfundet som helhed. Vi kunne jo nok have brug for al den optimisme, der kunne mønstres til landbruget og erhvervslivet som helhed. Betalingsbalanceunderskuddet er ikke blevet reduceret, snarere viser det en tendens til stigning. Underskuddet på statens finanser sætter nye rekorder, og arbejdsløshedstallet viser sig desværre at være alt for stabilt på et alt for højt niveau.

Den nu vedtagne martspakke skal sætte ca. 34.000 i gang med uddannelse eller arbejde i år, næste år yderligere 44.000 og tredje år endnu yderligere 55.000. Som jeg har udtrykt det tidligere her i dag, deler vi ønsket om, at det kan lade sig gøre, og vi har ved

afstemningen her i dag også ydet vores positive bidrag hertil.

Men tilbage står jo spørgsmålet, om jobskabelsesloven vil udvikle sig til jobtyveriloven som påstået af nogle. Vil den blot omfordele elendigheden som påstået af andre ved, at de nye, unge beskæftigede vil skubbe andre, ældre ud i arbejdsløsheden? Tror arbejdsmarkedets parter selv på lovens positive virkning? Udtalelser fra begge parter tyder ikke på det.

Med jobskabelseslovens gennemførelse føler vi, at der nu er åbnet for en offentlig produktion, der kan blive til stor skade for det private erhvervsliv, ikke mindst det mindre, på familiebrug hvilende erhvervsliv. Der er hermed banet vej for en begyndende omstrukturering af samfundet fra privat til offentlig produktion. En sådan udvikling vil vi modarbejde på det kraftigste.

Regeringen har efter vor opfattelse valgt de forkerte samarbejdspartnere. Den har afvist det brede politiske samarbejde om de økonomiske og erhvervsmæssige problemer, der var tilbudt fra en del partier fra midten og på den anden side af den politiske skillelinje. Resultatet er, at den ikke selv har kunnet gøre arbejdet, at den ikke har kunnet skabe baggrund for en fornuftig løsning af problemerne sammen med SF og det radikale venstre, og at den har afslået at samarbejde med andre partier om problemernes løsning.

Derfor er det en forpjusket og lammet regering, der nu om lidt ønsker folketinget god sommerferie. Det havde været bedre, om den havde erkendt sin parlamentariske situation og sit manglende sikkerhedsnet og derefter overdraget ansvaret for landets ledelse til andre. Men dette har den ikke haft rygrad til. Derfor må vi appellere til den om i løbet af sommerferien at skifte sind, så den i samarbejde med andre partier her i salen kan begynde på en frisk efter sommerferien og få pejlet den rigtige kurs ind i den kommende samling. Kristeligt folkeparti vil her møde med nye initiativer på såvel det økonomiske som det erhvervspolitiske, familiemæssige og kulturelle område.

Det er med tilfredshed, vi har konstateret, at regeringen ikke vil søge at få sit forslag om bibliotekslov igennem i denne samling. Denne tilfredshed deler vi uden tvivl med mange kommuner. De mange henvendelser

[Chr. Christensen]

fra dem i den sidste tid desangående bekræfter dette. Frygten for økonomien og de mindre bibliotekers fremtid er sikkert hovedårsagen til denne tilfredshed med lovens udskydelse.

Men ifølge dagspressen skulle årsagen til lovforslagets udskydelse være den kompakte modstand i tinget mod lovforslaget. Denne modstand kom jo især til udtryk i forbindelse med problemerne omkring styringen af universitets- og forskningsbibliotekerne. Det er jo ingen hemmelighed, at kristeligt folkepartis forslag til bibliotekslov, der blev behandlet samtidig her i salen, netop på de her nævnte områder havde et andet sigte end regeringens og fik en ganske pæn modtagelse. Vores forslag vil selvfølgelig også ligge klar til behandling ved folketingsårets start i oktober, og så må vi jo håbe, at der ved et samarbejde kommer noget positivt ud af de to forslag.

I den nye folketingssamling må vi også have fat på problemerne omkring studiestøtten. Regeringen fik sit forslag igennem om gældssanering af studiestøtten, og det bidrog vi positivt til, men tilbage står det store problem omkring studiestøttens uafhængighed af forældrenes indkomst. Vores forslag om bortfald af forældreafhængigheden fik tilslutning fra flere partier, og jeg tror, der er baggrund for en konstruktiv forhandling om løsning af denne sag i den kommende samling.

Kristeligt folkeparti har gang på gang talt for en styrkelse af folkeskolen både kundskabsmæssigt og holdningsmæssigt. I den forbindelse har vi flere gange fremsat forslag om prøver på begge niveauer i 9. klasse. Fra nogle partier, herunder regeringspartiet, har man argumenteret imod vores forslag, bl. a. med henvisning til, at prøver og karakterer var på vej ud af folkeskolen. Denne opfattelse har vi på det seneste også set fremført fra direktoratets side.

På den baggrund var det meget interessant at se en Observaundersøgelse offentliggjort i Jyllands-Posten lige efter pinse, hvor 78 pct. af de danske vælgere går ind for bevarelse af prøvemuligheden. Den største tilslutning til denne opfattelse kom fra de forældre, der havde børn i de relevante klasser. Det er nu rimeligt at forvente en seriøs behandling i næste samling af vort forslag om prøver også på udvidet niveau i 9. klasse.

For kristeligt folkeparti har det i den nu forløbne del af denne samling været en hovedopgave som tidligere at satse stærkt på at fastholde og styrke vor tusindårige kristne kulturarv med alt, hvad dette medfører af ansvarsfølelse og medmenneskelighed. Vi har derfor søgt at styrke de grundpiller, vort samfund bør hvile på: hjem, skole og kirke. Igennem lovforslag, der vil fjerne de love, der stiller ægteskabet dårligere end andre samlivsformer, har vi søgt at styrke børnefamiliens vilkår, fordi vi tror, at familien er samfundets grundpille. Dette arbejde vil vi følge op med nye initiativer på det sociale, skattemæssige og kulturelle område i den kommende samling.

Men problemerne omkring vores vaklende økonomi med stigende betalingsbalanceunderskud, stigende underskud på statens finanser og stigende arbejdsløshed skal ikke blive glemt, når vi skal prioritere gruppens arbejdsindsats i den kommende samling i samarbejde med andre partier her i salen til gavn for vort folkestyre.

Steenholdt (Grøn.):

Ved folketingsårets slutning vil jeg gerne se tilbage og gøre mig tanker om, hvad der egentlig er foregået med relation til Grønland. Året har været begivenhedsrigt, ikke fordi folketinget har gennemført så mange love, der specielt har virkning for Grønland, men der er sket ting, som vil blive husket, og som kan få altafgørende betydning for det grønlandske samfunds fremtid.

Vi har i det grønlandske landsting fra atassut gjort, hvad vi kunne for at undgå for drastiske beslutninger på grundlag af det meget lille flertal i forbindelse med folkeafstemningen om EF. Vi har anbefalet landsstyret, at man foretager yderligere sonderinger om Grønlands alternative muligheder, før man anmodede den danske regering om at indlede udmeldelsesforhandlinger med andre EF-lande. Jeg beklager dybt, at dette initiativ fra atassut er blevet fejlet til side.

Ved sagens behandling i landstinget har den ansvarlige landsstyreformand ikke blot forsøgt at få sagen til at se ud, som om et enigt landsting står bag landsstyrets anmodning til regeringen om udmeldelsesforhandlinger. Sagens forløb får mig til at tænke på et meget ubehageligt ord, nemlig flertalsdik-

[Steenholdt]

tatur. I et land, hvori erhvervssituationen er så alvorlig, at alle større erhvervsvirksomheder bortset fra bjergværket Greenex har underskud i tocifrede millionbeløb, i et land, hvor erhvervsstøtterestancerne er så store, at de grønlandske fiskere fratages deres fiskerbåde i et antal som aldrig nogen sinde før, i et land, hvor selv dygtige og pligtopfyldende fiskere risikerer at miste deres både på grund af ualmindelig hårde erhvervsbetingelser i denne vinter, har landsstyret besluttet sig til at følge et vælgertal på 1.400 stemmer til en beslutning, som yderligere forringer de grønlandske erhvervs muligheder.

Jeg har gennem dagspressen med interesse fulgt de forhandlinger, som Grønlands landsstyre har ført med den danske regering om ændring af bloktilskudsberegningerne. Jeg har således læst i Berlingske Tidende den 18. maj 1982, at de grønlandske forhandlere har opnået nogle reguleringer mod at aflevere indtægterne fra Greenex til den danske stat. Det betyder ifølge Berlingske Tidende, at det grønlandske samfund netto mister 20-30 mill. kr. om året. Det er da en slags forhandlingsresultat.

For mig ser det ud til, at de grønlandske forhandlere i samme åndedrag, som de har forlangt millioner fra den danske statskasse, havde bedt den danske regering om at sige nej tak til ca. 150 mill. EF-kroner til Grønland. Det er en fremgangsmåde, som kan diskuteres. Jeg beklager for det grønlandske samfund, at de i forvejen knappe økonomiske ressourcer er blevet yderligere forringet ved disse forhandlinger. På den anden side håber jeg, at den grønlandske befolkning placerer ansvaret på det rette sted og husker det ved landstingsvalget i 1983.

Beskæftigelsessituationen er fortsat alvorlig i Grønland. Vi er nødt til ved enhver passende lejlighed at gøre opmærksom på, at beskæftigelse af lokal arbejdskraft fremfor udefra kommende er en nødvendighed.

Det var på denne baggrund, jeg under landstingsmødet i foråret anmodede ministeren for Grønland om at tage spørgsmålet om hævning af lastmotorskibet Magnus Jensen op til fornyet overvejelse. Jeg har konstateret, at denne henvendelse i hvert tilfælde har sparet staten for nogle millioner kroner, selv om jeg hellere så, at en lokal erhvervsvirksomhed havde fået overdraget arbejdet. Jeg konstaterer, at ministeren for Grønland har

lovet, at man ved endelig kontraktudformning med det foretrukne firma vil pålægge bjærgningsselskabet en forpligtelse til i videst muligt omfang at anvende grønlandsk arbejdskraft og bistand. Jeg havde heller set, at en del af det bevilgede beløb havde været øremærket til grønlandsk arbejdskraft og bistand.

Jeg er ked af at konstatere, at fangerne i Grønland, som udgør ca. ¼ af erhvervslivet, ikke får bonus for deres sælskind. Jeg opfordrer alle ansvarlige til at gøre deres til, at de grønlandske fangeres erhvervsmuligheder forbedres. Jeg gad vide, hvor i verden man honorerer et så hårdt og farligt erhverv som fangererhvervet så ringe, samtidig med at man pålægger erhvervet så store omkostninger.

Jeg vil gerne sige regeringen og ikke mindst Grønlandsministeren og udenrigsministeren tak for en fair behandling i dette folketingsår. Jeg er klar over, at jeg har været temmelig besværlig i mange spørgsmål til regeringen. Jeg føler, at de forskellige ministerier har behandlet mine spørgsmål med den fornødne grundighed, og det er jeg glad for.

Jeg ved, at en del af mine kolleger her fra folketinget vil besøge Grønland i sommer. I kommer derop i den mest venlige tid, men glem ikke at forestille jer vinterens kulde og de ulemper, som naturens luner betyder for erhvervslivet i Grønland.

Preben Lange (Grøn.):

I forbindelse med denne forespørgsel til statsministeren om den indenrigs- og udenrigspolitiske situation vil jeg gerne give udtryk for mit partis glæde over, at det er lykkedes statsministeren at samle et flertal for gennemførelsen af regeringens politik og dermed en bevarelse af den socialdemokratiske regering i en tid, hvor bl.a. Grønlands forhold til EF kommer til debat i EF.

Jeg skal ikke lægge skjul på, at vi i siumut har den største tillid til, at den nuværende regering vil være den bedste til at varetage landstyreets interesser og dermed også for flertallet af de grønlandske vælgeres interesser, når Danmark om kort tid overtager formandskabet for EF og forhandlingerne om Grønlands fremtidige forhold til EF skal for-

[Preben Lange]

handles i Fællesskabernes forskellige institutioner.

Når jeg ønsker at præcisere dette ved denne lejlighed, er det ikke mindst på baggrund af de forhandlinger, Grønlands hjemmestyre har ført med den danske regering om denne sag, og de løfter, regeringen har givet den grønlandske lokalregering under disse forhandlinger, der, som udenrigsministeren for nylig udtrykte det, har været præget af positiv stemning, af en god atmosfære, hvor alle, både regeringen og landsstyret, har været enige om at sætte alle sejl til, for at Grønland kan få en så god ordening som muligt.

Ganske vist gav udenrigsministeren ved samme lejlighed udtryk for, at han fandt den tone og det ordvalg, jeg under den debat brugte, ikke var den samme, som regeringen har oplevet, når den mødtes med repræsentanter for hjemmestyret. Men der var nogle ting, som måtte siges, og som jeg som repræsentant fra siunut ikke var ene om at udtrykke.

Det er nu en overstået sag, og jeg vil tillade mig at betragte de faldne udtalelser fra udenrigsministerens side som en misforstået fortsættelse af en ophedet debat, der var i Grønland før folkeafstemningen, og som udenrigsministeren jo også gav udtryk for at man på samme måde i sin tid havde i Danmark.

Endelig vil jeg gerne sige, at mit parti, siunut, finder den af socialdemokratiet førte politik samfundsmæssigt forsvarlig, ikke mindst set i relation til den store og for den enkelte familie stærkt belastende arbejdsløshed. En jobskabelsesordning, vel nok i en anden udformning, end det nu er sket her, har vi efter min opfattelse også i Grønland stærkt brug for.

Jeg har derfor også med glæde konstateret, at ministeren for Grønland i forbindelse med sagen om hævnningen af det sunkne Atlantfragtskib Magnus Jensen har meddelt, at der ved endelig kontraktudformning vil blive pålagt bjærgningsselskabet Svitser en forpligtelse til i videst muligt omfang at anvende grønlandsk arbejdskraft og bistand. Det er mit håb, at ministeren og ministeriet for Grønland vil følge dette pålæg op til gavn for den lokale grønlandske befolkning.

Knud Lind (FP):

Regeringen har talt så smukt om at få boligbyggeriet i gang, både i statsministerens indledningstale m.v., men hvordan går det så med de eksisterende kommunale ejendomme? Under den indenrigspolitiske debat er der en enkelt ting, som ligger mig meget på sinde at spørge boligministeren om. Det drejer sig om den brand, som har været i Søllerødgade, hvor fire mennesker blev kvæstet og ét menneske blev brændt ihjel. Ejendommen i Søllerødgade var ikke brandsikret, trods dette at Almennyttigt Byfornyelses og Saneringsselskab havde overtaget ejendommen den 17. juni 1981. Ejendommen brændte den 22. maj 1982. Lige siden branden har man hos saneringsselskabet, hos boligstyrelsen, hos magistratens 4. afdeling m.v. forsøgt at skyde skylden fra sig. Jeg ser, at boligministeren i Aktuelt i dag har afgjort skyldspørgsmålet. Uanset hvem der har skylden for, at der ikke var foretaget brandsikring, er det vigtigste for mig, at man i boligministeriet foretager sig noget, der kan være med til at forhindre flere brandkatastrofer i København på grund af bureaukrati og langsommelig sagsbehandling. Det er nemlig således, at de sidste to dødsbrande står de sociale saneringsselskaber i København for. I 1975 døde 9 mennesker som følge af brand i Stengade 20 i København på grund af manglende brandsikring.

Den 18. november 1975 udtalte daværende boligminister Helge Nielsen til Berlingske Tidende:

»Jeg erkender, det er sørgeligt, at der skal katastrofer til, før der virkelig kommer skub i beslutningerne om tilstrækkelig brandsikring.«

Det er 7 år siden, den udtalelse faldt. Men hvad er der så sket siden? Tja, man har jaget de private husejere med bøder, tvangsadministration og til slut tvangsauktion. Faktum er imidlertid, at de sociale boligselskaber reelt står for de sidste to store dødsbrande, hvor der i København er omkommet i alt 10 mennesker.

Inden vi slutter og går på sommerferie, er det vigtigt at få at vide, hvad den nuværende boligminister agter at gøre for at sikre, at de sociale saneringsselskaber overholder brandsikringsloven, og at sagerne ikke bliver forsinkede af unødvendigt bureaukrati i boligministeriet.

Finansministeren (Heinesen):

Jeg har i denne debat faktisk kun en kort bemærkning til hr. Poul Schlüter, men da hr. Poul Schlüter viede mig så megen opmærksomhed i sit indlæg, så føler jeg måske, det kunne være uhøfligt helt at forbigå det.

Hr. Poul Schlüter var umådelig vred på en kronik, som jeg har skrevet i Aktuelt, og hr. Poul Schlüters påstand var, at den forbigik alle ubehagelige kendsgerninger. Nu vil jeg gerne sige, at jeg har ikke sådan i al almindelighed noget ønske om at forbigå ubehagelige kendsgerninger, og jeg mener heller ikke, at jeg har for vane at gøre det, men man kan nu ikke omtale alle behagelige eller ubehagelige kendsgerninger i hver eneste artikel, man skriver. Hvis hr. Poul Schlüter ville have ulejlighed med at læse en kronik, som jeg kan anbefale på det bedste, og som jeg har skrevet til Politiken her til morgen, tror jeg, at hr. Poul Schlüter vil kunne finde alle de ubehagelige kendsgerninger omtalt, som hr. Poul Schlüter opregnede.

Men kronikken i Aktuelt, som jo også har forhøjet hr. Ellemann-Jensens blodtryk i et sådant omfang, at det er gået ud over alle sagesløse kronikspalter i hele venstrepressen, handlede først og fremmest om den politik, som har sigtet på at forbedre erhvervenes konkurrenceevne, og som i de seneste år har forbedret erhvervenes konkurrenceevne, og som har haft den særdeles gunstige virkning på eksporten, som vi alle kender, som har ført til et overskud på vare- og tjenestebalancen, som har ført til, at vi har nogle af de laveste omkostninger pr. produceret enhed i hele OECD-området, hvilket har betydet, at danske virksomheder har vundet markedsandele til gavn for produktion og beskæftigelse. Det er jo anerkendt praktisk taget af alle undtagen den borgerlige opposition. Det, som jeg gerne vil sige i særlig grad til hr. Poul Schlüter, er, at det er mig fuldstændig ubegribeligt, hvorfor de konservative og venstre nærmest har gjort det til en livssag at nedvurdere den førte konkurrenceevnefremmende politiks positive virkning, når man betænker, at også de konservative og venstre mener, at en forbedret konkurrenceevne er et både nødvendigt og virksomt middel over for de problemer, vi har. Det kan der faktisk kun være én forklaring på, der kan kun være én forklaring på denne nedvurdering, og det

er, at denne forbedring af dansk erhvervslivs konkurrencevilkår er foretaget af en socialdemokratisk regering. Men jeg synes, at de konservatives og venstres kritik af denne politik og også kritik af, at man fremhæver, at den har haft positive virkninger, er både usaglig og i virkeligheden også politisk meget kortsynet.

Boligministeren (Erling Olsen):

Den sag, hr. Knud Lind nævnte, er alvorlig og trist, og jeg er enig med hr. Knud Lind i, at det ikke er nok at sige, at ansvaret for brandsikring ligger hos grundejerne, i dette tilfælde saneringsselskabet. Det er heller ikke nok at sige, som vi har gjort i boligministeriet til kommunerne, at nu må de virkelig påse, at brandsikringskravene er opfyldt. Vi må også spørge: hvad kunne vi have gjort i den pågældende sag, som havde været med til at hindre dette? Vi må spørge: hvad kan vi gøre i fremtiden?

I den pågældende sag havde vi, 4 måneder efter at saneringsselskabet havde overtaget den, en skrivelse, hvori saneringsselskabet bad om nedrivning; man sagde, at ejendommen ikke var brandsikret. Nu kan manglende brandsikring være, at der mangler nogle fodlister, eller det kan være, at ejendommen er direkte brandfarlig. Da der ikke var en nøjere angivelse af, hvad det drejede sig om, skred vi ikke ind, men vi vil for fremtiden, hver gang vi modtager en sådan skrivelse, meddele den, der sender den ind til os, at enten skal der brandsikres øjeblikkelig, eller også skal man med dags varsel søge ejendommen kondemneret og beboerne genhuset.

Vi havde også en arkitekt ude for at se på, hvorvidt ejendommen skulle bevares eller nedrives, og arkitekten sagde, at den bør bevares. Arkitekten var ikke blevet bedt om at kigge på det specielt brandfarlige, men vi har instrueret vores arkitekter om, når de kommer ud og kigger efter disse ting, indberette det og få det gjort.

Derudover er der et problem med brandsikring af huse opført efter år 1900, dér har vi ikke villet gå videre i brandsikringen, fordi vi i den brandsikring, vi allerede har lavet, har fået råd og svamp i de 27 pct. af tilfældene og risiko for råd og svamp i de 85 pct. Derfor har vi spurgt, om man ikke kunne samordne byfornyelse, isolering og brandsik-

[Boligministeren]

ring, sådan at man undgik råd og svamp. Vi har nu besluttet os til, at vi vil ikke afvente hele denne undersøgelse; vi vil meget hurtigt sende en meddelelse ud om, at man nu i hvert fald kan gøre to ting, som er afgørende. Den ene er at gøre dørene brandsikre, og den anden er at hindre åben forbindelse mellem de to trapper. Det er ting, der er effektive. De løser ikke alle problemer, men nogle væsentlige, og det skaber ikke råd og svamp. Vi vil i øvrigt sende hr. Knud Lind, der egentlig havde rejst en forespørgselsdebat, en redegørelse om disse ting. Den vil komme sidst på måneden, og jeg vil samtidig sende den til folketingets boligudvalg.

Statsministeren (Anker Jørgensen):

Hr. Poul Schlüter leverede et ganske interessant indlæg, ikke så meget på grund af dets kvalitet som på grund af den uhyre polemiske tone og på grund af det egentlig meget magre indhold, der var i dette indlæg. Derfor var det interessant.

Det var også et indlæg, der bar præg af fornærmethed og, undskyld, jeg siger det, hr. Poul Schlüter, også skuffelse. Jeg kan godt forstå det. Men når hr. Poul Schlüter begynder at tale om sådanne betænkelige, synes jeg, begreber som taburetklæberi, vil jeg i al beskedenhed gøre opmærksom på, at denne regering sidder ikke på grund af statsministerens taburetklæberi, men på grund af, at der er et parlamentarisk flertal, der har støttet den, og som også i den aktuelle politik har tilvejebragt et fuldt lovligt parlamentarisk beslutningsgrundlag for en lang række økonomiske og beskæftigelsesmæssige foranstaltninger. Det er en kendsgerning. Men når man endelig skal tale om den slags begreber, som hr. Poul Schlüter her kommer ind på, bliver jeg nødt til at sige, at det kan da også godt være, der er nogle, der har taburetkløe, som i tide og utide er så vældig utilfredse, fordi de ikke sidder på taburetterne, og som det klør bagi gevaldigt efter at komme til at sidde på disse taburetter. Jeg vil så til gengæld sige til hr. Poul Schlüter, at hvis det er det, der er galt, så forstår jeg det godt. Det må være utilfredsstillende igen og igen at være i opposition og ikke rigtig kunne komme nogen vegne med den opposition. Ja vel, men det, der er galt, er jo, at statsministeren holder fast sådan næsten – siger man – for

enhver pris. Nu mener jeg ikke, at en statsminister – og skulle det nogen sinde hænde, at hr. Poul Schlüter bliver det, vil jeg også give ham det gode råd – skal blæse op for den første den bedste oppustede opposition. Det skal han ikke. En statsminister skal naturligvis søge at forsvare sin regering og få sin politik igennem, og derfor vil jeg gerne sige tre ting til hr. Poul Schlüter i denne forbindelse:

Regeringen holder fast, for det første fordi den rent faktisk har fået sin politik igennem i dette halvår. Alt det, som sigter på uddannelsespolitik, beskæftigelsesfremmende politik og erhvervs- og landbrugspolitik, er ført igennem.

For det andet fordi regeringen sagde, at betingelsen for, at vi kører dette igennem, må være, at det modsvares af en indtægtsside, altså at der også var en tilpas økonomisk balance i det, man foretog sig. Det er også gennemført. Derfor er der altså tale om, at vi holder fast, fordi både den ene og den anden side af denne politik er lykkedes så nogenlunde, som regeringen egentlig ønskede det.

For det tredje må det også være tilladt en regering at vurdere, om der egentlig i folketinget – og nu bliver jeg måske lidt nærgående, men det er man næsten nødt til at være, når man diskuterer på det plan – er noget alternativ til den regering, der sidder. Jeg ved godt, at det lyder lidt ubeskedent, men da jeg ikke kan vente, at hr. Poul Schlüter vil sige noget pænt om mig, så vil jeg altså selv gøre det, og så vil jeg til gengæld sige, at der er ikke i øjeblikket – jeg synes, det er en opgave for jer at finde ud af det i løbet af sommeren – noget egentligt og klart alternativ. Jeg ved godt, at hr. Poul Schlüter kan sige, at der er firkløveret, men det siger hr. Poul Schlüter ikke engang. Hr. Poul Schlüter opererer med andre muligheder, mens andre partier i oppositionen opererer med firkløveret og i øvrigt i den forbindelse tager hr. Poul Schlüter med; men det er, som om hr. Poul Schlüter vrider sig lidt for dette alternativ i den politiske situation, vi står i.

Hr. Arne Melchior var inde på, at Anker Jørgensen nok var bange for firkløveret. Ja, med det, jeg allerede har sagt, er der ikke i øjeblikket nogen særlig risiko, ikke noget særligt at være bange for. Jeg siger det stadig væk i bevidstheden om, at der selvfølgelig kunne komme et bedre samarbejde i stand,

[Statsministeren]

og at det firkløver måske kunne blive til et sekskløver, hvis et sådant eksisterer, og så kunne der måske blive et interessant alternativ ud af det. Nu skal vi jo til at holde lidt sommerferie, og så får man tid til at tænke meget over tingene; vi får så se, om tingene ændrer sig i løbet af sommeren.

Men nu mener jeg, at borgerne i dette samfund har krav på først og fremmest at få lidt besked om, hvad det egentlig er, sagen drejer sig om. Det er vel ikke, om det er socialdemokratiet, det er vel ikke, om det er firkløver eller sekskløver eller andre kombinationer, der i og for sig er det afgørende. Hvad er det, oppositionen er så uhyre utilfreds med? Er det, at vi har fået gennemført i denne samling en betydelig udvidelse af uddannelsesmulighederne for de unge? Er det, fordi vi har lagt op til og har fået gennemført en forbedring af uddannelsesstøtten? Er det, fordi vi har gennemført en lære- og praktikpladslovgivning, som oven i købet hr. Poul Schlüter har betegnet som en mægtig god konstruktion? Er det, fordi vi gennemfører flere offentlige arbejder af den art, som skaber mere arbejde? Er det på grund af jobskabelsen? Ja, det forstår jeg, men på den anden side er der altså et flertal for den jobskabelse, og man må vel i hvert fald medgive regeringen, at den har ikke gjort det for at være ond og slem, den har gjort det, fordi den mener, at vi også ad denne vej, når nu vi er i denne alvorlige beskæftigelsesmæssige situation, kan bidrage – i øvrigt også i det private erhvervsliv – til flere arbejdspladser især for de unge. Lad os medgive, at det er det, der primært, men ikke alene ligger i den jobskabelsesordning, som nu er vedtaget. Eller er det, fordi der er det perspektiv for regeringen? Er det, man er utilfreds med, at der trods alle de vanskeligheder, som jeg udmærket ved er til stede, alligevel er det perspektiv, at vi i næste folketingssamling skulle have mulighed for at arbejde os igennem til det, vi kalder en ungdomsgaranti? Er det, fordi vi kan komme igennem med en skatte-reform, hvad jeg tror vi kan, fordi der nu forud er lavet et godt og grundigt arbejde, dels af renteskatteudvalget, dels i skatteministeriet? Er det det, der er årsagen? Men så er det altså det, der er stridens æble eller årsag, og så er det ikke al den snak om kombinationer. Så er det det, vi over for befolkningen

skal tilkendegive at vi måtte være utilfredse med, og det mener jeg ikke er rimeligt.

Jeg kunne naturligvis også sige til venstre og de konservative og dermed til hr. Christophersen og hr. Poul Schlüter: er det landbrugsstøtten? Nå ja, den er ikke vidtgående nok, men der kan jo ikke være nogen tvivl om, at gældssanering, rentestøtte og likviditetslettelse for 1,5 mia kr. og finansieringsreform på længere sigt i form af en jordbank er noget, der peger om ikke andet – hvis jeg nu skulle være beskeden – så i retning af det, som venstre og andre partier igen og igen har sagt var nødvendigt for at hjælpe landbruget igennem de vanskeligheder, det har.

Og når så hr. Christophersen tager enormt arrogant på spørgsmålet om det, vi laver for landbruget ved at sige, at det er noget med 290 mill. kr., så vil jeg sige, at det er en fantastisk – hvad skal vi kalde det – unøjagtighed. Jeg havde lyst til at sige mere. Det er en fantastisk unøjagtighed. Hr. Christophersen ved jo godt, hvad der er det reelle økonomiske indhold i den landbrugsløsning, som vi, det radikale venstre og socialdemokratiet, i fællesskab har lavet. Man ved jo godt, at det er meget mere end 290 mill. kr. Bare en enkelt sten tager jeg i dette øjeblik ud og fortæller hr. Christophersen, hvad den koster. Den negative indkomstskat koster op i nærheden af 600 mill. kr. om året. Hvorfor så komme med den lidt urimelige og arrogante påstand, at der kun er tale om 290 mill. kr.? Er det virkelig meningen, at man som en slags repræsentant for landbruget vil vildlede landbrugets folk på denne måde? Det er ikke sagligt, det er ikke rimeligt.

Så vil jeg også godt sige, at det er da rigtigt, at vi har gennemført en lovgivning om og fået tilslutning i folketinget til flere almennyttige boliger og mere statsstøttet boligbyggeri. Ja men det er vel også noget, der må være positivt i en situation, hvor byggeriet er nede i en bølgedal. Er det også det, oppositionen er så forfærdelig forarget på regeringen over? Det ser ud, som om man hellere vil snakke om dette, at socialdemokratiet har lavet forlig dels med de radikale for sig, dels med socialistisk folkeparti for sig. Man spiller på noget og prøver at skabe nogle stemninger, så man helt prøver at fjerne den offentlige interesse og den offentlige meningsdannelse om det, sagen konkret drejer sig om i den aktuelle situation. Det mener jeg er po-

[Statsministeren]

litisk en lille smule uhæderligt. Jeg ved ikke, om den giver klaus, men jeg synes, det er en lille smule politisk uhæderligt.

Så er der spørgsmålet om den økonomiske side, om regningen. Ja men regeringen har hele foråret omkring lovgivningen sagt, at der kommer en regning. Vi har lagt den regning frem, og det er da rigtigt, at det har været svært at få de radikale til at acceptere den regning. Den er heller ikke helt effektivt imødekommet fra de radikale. Det har været endnu mere besværligt at få socialistisk folkeparti til at anerkende den, men det er lykkedes. Det synes jeg også er værd at lægge mærke til, og så er det det, man skal dømme regeringen på, og ikke alt det andet, som er tågeslør og ikke rimeligt at bringe ind i tingene.

Så siger hr. Poul Schlüter, at vi turde ikke tage opgøret med socialistisk folkeparti. Ja, når socialistisk folkeparti og de radikale har forhandlet med os, kan det da godt være, at det også har haft karakter af et vist opgør. Lad mig da bare sige det. Men dette opgør eller den forhandling er endt konstruktivt, positivt, med at de to partier under forskellige konditioner hver for sig har accepteret en finanspolitisk løsning, som ikke er særlig populær, og som det også vil være nemt at gå ud og sige til vælgerne i dette land er noget værre skidt. Det er noget med tobak og cigaretter og øl og vin og spiritus og benzin og alle disse ting, men det kan heller ikke være ukendt for alle partierne til højre her i salen. Jeg ved, at jeg med hr. Poul Schlüter, med hr. Christophersen, med centrum-demokraterne og med de radikale også mange gange, heldigvis, har kunnet lave aftaler om de nødvendige justeringer af den indtægtsside, som selvfølgelig må, bare nogenlunde i hvert fald, følge med udgiftssiden, og derfor mener jeg, at når det samtidig sker med sociale kompensationer, kan det vel heller ikke være det, som regeringen skal dømmes så hårdt på, som man prøver at dømme den.

Jeg forstår godt, hvis oppositionen havde håbet på, at chancen nu var der for at overtage regeringen. Det er en ærlig og reel ting, at man ønsker det og arbejder for det. Jeg har godt bemærket, hvad der er blevet sagt af oppositionens forskellige ledere, og jeg husker bl.a., at hr. Erhard Jakobsen i B.T. for ganske få dage siden sagde: jeg har en lang politisk erfaring, jeg har været medlem

af folketingset i mange år, og jeg ved og føler, at nu er der store muligheder, nu sker der et regeringsskifte, og vi er forberedt på det; vi arbejder også for at kunne overtage regeringen hurtigt.

Jeg må sige rent ud, at der var den, skal jeg nu kalde det mulighed eller chance – til lad mig at kalde det risiko – for, at det rent faktisk kunne ske. Men som jeg allerede mere end antydede før, har regeringen sat sin eksistens ind på, at den ville have sin politik igennem, og når den får det, går vi ikke fra de såkaldte taburetter, så holder vi fast ved den regeringsmagt, som vi mener at vi også har lov til at holde fast ved, fordi vi derved kan varetage de interesser og de ideer og synspunkter, som vi mener nu engang skal varetages.

Jeg vil slutte med at sige, at uanset denne politiske strid, som jo hører med til det parlamentariske system, så ligger det alligevel sådan, at når vi mødes igen i oktober måned, er det nødvendigt, at vi prøver, om ikke vi kan få et godt samarbejde her i folketingset; og hvis det samarbejde også kan blive bredere, end det er lykkedes i denne samling, vil socialdemokratiet og regeringen hilse det velkommen. Som jeg sagde i første omgang: regeringen er parat, men det forudsætter, at man ikke optræder som alternativ og er afvisende, men at man modtager vores forslag med en sådan åbenhed, at der kan komme reelle forhandlinger i gang. Derfor vil jeg nu sige: god grundlovsdag og god sommerferie og på gensyn til oktober.

Christophersen (V):

Jeg skal ikke gå ind i hele diskussionen om taburetkestrengen og taburetkestrengene. Statsministeren kender min holdning til hele det spørgsmål, det har vi tidligere haft lejlighed til at drøfte, og nogle kunne lære noget af det, vil jeg gerne sige til ministerbænkene, for intet havde jo været lettere, end at venstre var blevet siddende i den fælles regering. Men vi har aldrig villet tage ansvar for noget, som vi ikke tror på, og derfor er det ikke vores problem.

Jeg vil godt sige noget til statsministeren, selv om han nu regner med, at vi alle sammen bare kan tage hjem på sommerferie, at når han stiller spørgsmålet, hvad det er, sagen drejer sig om, og hvad det er, oppositionen er så utilfreds med, og derefter kommer

[Christophersen]

med en række eksempler på, hvad han mener er en smuk, helstøbt økonomisk politik, så er det jo alene ord. Det er – hvis jeg må have lov at bruge det udtryk – det rene gas, når statsministeren prøver at fremstille det, man har beskæftiget sig med her i de sidste tre uger, som noget, der har nogen som helst betydning for vores samlede økonomiske situation.

Jeg vil godt nævne nogle ganske få ting, som vi alle sammen ved er de helt fundamentale problemer, som ingen i denne sal har fået lov til at beskæftige sig med i meget, meget lang tid, fordi regeringen ikke ønsker at beskæftige sig med dem.

Vi kan f.eks. tage statsfinanserne. Jeg ved godt, at der er mange, der synes, at tal er kedelige, men desværre kan de også være ubehagelige, og derfor må de af og til nævnes. Vi får i år et underskud på finansloven på 50 mia kr., og næste år bliver det 70 mia kr. Det betyder formentlig, at hver eneste dansk familie hver eneste måned skal betale flere tusinde kroner bare for at forrente den indenlandske statsgæld. Hvad vil man gøre ved det problem? Hvordan forestiller man sig, at det problem nogen sinde skal løses ved at føre den form for politik, som man fører nu? Vi har et betalingsbalanceunderskud, som i år formentlig efter Nationalbankens skøn vil komme op i nærheden af 20 mia kr. Hvilke bidrag har man ydet til at løse det problem her i løbet af de seneste dage?

Der er en arbejdsløshed på vel omkring 300.000. Det kan da godt være, man kan skaffe 10.000 job ved hjælp af nogle ordninger, men så ryger der 10.000 andre på bryggerier, cigaretfabrikker osv. Det er da ikke noget bidrag til en løsning af det fundamentale problem.

Og der er landbruget. Ja, jeg er ked af at måtte sige det, men jeg har altså tallet fra Husmandsforeningerne, og jeg går ud fra, at hr. Larsen-Ledet er parat til at endossere det. Der er 295 mill. kr. i nye penge, og det var begrebet nye penge, vi skulle tale om. Men hvordan forestiller man sig, at man kan løse problemerne for så stort et erhverv ved hjælp af 295 mill. kr.? Det er, hr. statsminister, hvis jeg må have lov at bryde ind i den uden tvivl vigtige konsultation, at arbejde ud fra en helt forkert opfattelse af, hvad der er dette samfunds grundlæggende problemer, og bliver

man ved med det, kommer vi ingen vegne. Det er det, vi er utilfredse med.

Der er et gammelt latinsk ord, som lyder: hvis du vil vide, hvad mindet bliver om dig, så se dig omkring. Det udtryk burde statsministeren muligvis erindre sig. Vi kan jo tale meget i denne sal, men vi kan også gå uden for salen og se på realiteterne i vores samfund. Folk ude omkring er da ikke glade, de føler da ikke, at vi har løst nogen problemer ved det her, heller ikke de socialdemokratiske vælgere. Det er det, vi er utilfredse med, og det er den forpligtelse, regeringen ikke lever op til. Regeringen stiller med nogle forslag, der beløbsmæssigt, indholdsmæssigt, er alt, alt for små. Regeringen har slet ikke sanset det totale problems omfang. Det er det, der er det farlige. Og statsministeren under jeg da gerne at sidde på en taburet, for min skyld ingen alarm, bare han klarer opgaven. Det er det, der er problemet. Og så nytter det altså ikke noget bare at behandle folketinget eller oppositionen som en skoleklasse og sige: god sommerferie. På den måde kan man slet ikke drøfte dette samfunds problemer, og sådan vil befolkningen i øvrigt heller ikke have at den behandles. Og det er jo ansvaret for dens forhold, statsministeren først og fremmest har.

Den grundlæggende skade ved denne regerings politik er, at den beskæftiger sig med det uvæsentlige; den opererer med tal, som alle stort set mangler et nul helt ude i enden, det er for små cifre i forhold til problemernes omfang, og man forsøger ustandselig at bagatellisere det. Og denne sommerferieafskedstale, hr. statsminister, har vi nu hørt så mange gange, at den har tabt enhver parlamentarisk værdi.

(Kort bemærkning).

Ole Vig Jensen (RV):

Hr. Christophersen drog endnu en gang den aktuelle landbrugsløsning ind i debatten. Jeg tror, det ville glæde Husmandsforeningerne at høre venstres interesse for deres sag.

Men jeg må alligevel sige til hr. Christophersen, at det ville være rigtigt ikke bare at bygge på, hvad man måske har hørt og læst eller set, noget, der er udarbejdet på, har jeg forstået, et ret ufuldstændigt grundlag, nemlig før man faktisk vidste, hvad landbrugsaftalen gik ud på. Jeg vil anbefale hr. Christo-

[Ole Vig Jensen]

phersen helst at læse den debat, der har været i dag i folketingssalen, men ellers blot i mere forkortet form det betænkingsbidrag, som findes i tilknytning til gældssaneringsloven. Deraf vil det fremgå, at det drejer sig om nogle andre tal end dem, der blev citeret her fra talerstolen.

Statsministeren (Anker Jørgensen):

Det er kun lige en enkelt bemærkning til hr. Christophersen om underskuddet på finansloven. Det er jo rigtigt, at det er stort, og jeg vil gerne for en ordens skyld understrege, at det også bekymrer regeringen. Det er derfor, vi lagde så stor vægt på at få de forhøjelser på afgifterne m.m. igennem, så der i hvert fald ikke skete noget, som ville være yderligere slemt, og det ville jo ske, hvis ikke vi havde fået disse afgifter igennem.

Men når nu det er hr. Christophersen, der viser så voldsom interesse for underskuddet, vil jeg gerne spørge: synes hr. Christophersen så ikke, det er galt, at der i dette folketing er et flertal, som har stemt ned over hovedet på regeringen nogle meget store ekstra udgifter, der er i strid med regeringens planer, og på en måde, så man i stedet for at få alle mulige gode spareforslag eller indtægtsforslag kommer med nye store udgifter?

Vurderingen af landbrugspolitikken er jo også, at den ikke skulle gøres billigere, men dyrere for staten. Jeg er ked af, at det skal være det sidste ord i denne debat fra min side, men, hr. Christophersen, det er slet ikke en økonomisk politik, der kan hænge sammen, det er en dårlig oppositionspolitik, man på denne måde fører.

(Kort bemærkning).

Christophersen (V):

Regeringen skylder os jo først og fremmest noget, der er bedre, men jeg vil gerne sige, at vores tanke med en landbrugsløsning og en erhvervs politik i det hele taget er, at underskuddet skal blive mindre, og der er kun én måde, hvorpå det underskud kan formindskes, hr. statsminister, og det er ved at få sat gang i indtjeningen. Man kan ikke opnå en formindskelse af underskuddet ved at lave afgiftsforhøjelser eller store besparelser. Det forudsætter først og fremmest, at der kommer gang i dette samfund, og det er ikke sket

i løbet af de sidste 3 uger med den indsats, der er gjort.

Så vil jeg da i øvrigt gerne sige, at der er ikke spor urimeligt i, at vi prøver at få gennemført, også hvad der er udgiftskrævende. Vi har ingen aftale med regeringen om den økonomiske politik. Lovreserven har vi stemt for, ligesom regeringen har stemt for den. Vi er ikke forpligtet til at vige af hensyn til planer, som regeringen har for sig selv. Vi har ikke nogen forpligtelse til at opgive forslag, fordi regeringen ikke kan lide dem.

Hermed sluttede forespørgslen.

Meddelelser fra formanden:

Første næstformand (Ninn-Hansen):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Fra medlem af folketinget *Barsøe-Carnfeldt*, der har orlov på grund af sygdom, har jeg modtaget meddelelse om, at han fra og med den 9. juni atter kan give møde i tinget. Stedfortræderens, *Erlendssons*, hverv som midlertidigt medlem af folketinget ophører fra nævnte dato at regne.

Fra medlem af folketinget *Kjeld Olesen*, der har orlov på grund af midlertidig udsendelse i offentligt hverv, har jeg modtaget meddelelse om, at han fra og med den 7. juni atter kan give møde i tinget.

Stedfortræderens, *Helle Algreen-Ussings*, hverv som midlertidigt medlem af folketinget ophører fra nævnte dato at regne.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Miljø- og planlægningsudvalget (4/6 82):

Udtræder: Helle Algreen-Ussing (S)

Ny stedfortr.: Arne Jensen (S)

Skulle det blive nødvendigt at indkalde folketinget til flere møder i dette folketingsår, vil meddelelse om tidspunkt og dagsorden blive tilstillet medlemmerne skriftligt.

Og som afslutning på denne lange dag vil jeg gerne på præsidiets vegne ønske alle medlemmerne en god grundlovsdag og en god sommer.

Mødet hævet kl. 20.20